

Bestuurlijk jaarverslag 2020 ZWN



**rudolf steiner
college**



juni 2021

Inhoud

1.	Voorwoord (inclusief kerngegevens)	4
1.1	Basisgegevens: statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm	5
1.2	Bijdrage van ZWN aan de samenleving	6
1.3	Realisatie van de belangrijkste doelstellingen van ZWN	6
1.4	Naleving regelgeving	9
1.5	Continuïteit van de onderwijsinstelling	9
1.6	Belangrijkste risico's en onzekerheden (B1)	10
1.7	Verwachtingen en kansen voor de (nabije) toekomst (4 tot 5 jaar vooruit)	11
1.8	Duurzaamheid	11
1.9	Klachten	11
2.	Thema's op grond van wet- en regelgeving	11
2.1	Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016	11
2.2	Prestatiebox gelden PO/VO	11
2.3	Wachtgelden PO	12
3.	Visie en besturing	12
3.1	Visie ZWN	12
3.2	Besturing	13
3.3	Naleving branchecodes <i>goed bestuur</i>	14
3.4	Verslag toezichthoudend orgaan (B3)	14
3.5	Maatschappelijke thema's	16
4.	Risicomanagement	19
4.1	Strategie	19
4.2	Operationele activiteiten	19
4.3	Financiële positie	19
4.4	Financiële verslaggeving	21
4.5	Wet- en regelgeving	22
4.6	Risicoprofiel	23
4.7	Interne risicobeheersings- en controlesysteem (B2)	23
5.	Onderwijs en bedrijfsvoering	24
5.1	Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken	24
5.2	Bedrijfsvoering	26
5.3	Personeelsbeleid	27
5.4	Financieel beleid	27
5.5	Duurzaamheid	27
6.	Toekomstige ontwikkelingen	28
6.1	Ontwikkelagenda	28

6.2	Regeling jaarverslaggeving onderwijs	29
7.	Bijlagen B1, B2 en B3	32

Jaarrekening 2020

A3.	Financiële situatie op balansdatum	33
A5.	Treasurymanagement	37
B.	Jaarrekening	38
B1.	Balans per 31 december 2020	39
B2.	Staat van baten en lasten 2020	40
B3.	Kasstroomoverzicht 2020	41
B4.	Toelichting op de jaarrekening	42
B5.	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	45
B6.	Model G	50
B7.	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	51
B8.	Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	52
B9.	Model E: Verbonden partijen	54
B10.	WNT verantwoording	55
B11.	Beleidsinfo VO	57
	Ondertekening van de jaarrekening	58
C.	Overige gegevens	59
C1.	Controle van de onafhankelijk accountant	60
C2.	Voorstel bestemming van het resultaat	61
C3.	Gebeurtenissen na balansdatum	62
D.	Bijlagen	63
D1.	Gegevens van de rechtspersoon	64
D2.	Segmentatie	65

1. Voorwoord (inclusief kerngegevens)

Algemene terugblik op 2020

Het jaar 2020 was een lastig jaar en stond grotendeels in het teken van corona. De gevolgen van de corona pandemie hebben ervoor gezorgd dat wij niet de gewenste vorm konden geven aan de vrijeschool-idealen. Met name de ruimte voor socialisatie en persoonsvorming in het vrijeschoolonderwijs stonden onder druk door de opgelegde maatregelen. De veelvuldige wijzigingen in de aard van de maatregelen hebben veel gevraagd van de leraren, de leerlingen en de schoolleiding, die dit allemaal in goede banen moesten leiden. Ook van de ouders werd veel gevraagd: thuiswerkende ouders moesten dit combineren met de opvang en ondersteuning van hun kinderen, dit alles tegen de achtergrond van een onduidelijk toekomst perspectief.

Ondanks de zware aanslag op de hele schoolgemeenschap is enorm hard gewerkt om er het beste van te maken. Zo is het positief dat het aantal leerlingen met een diploma niet geleden heeft onder deze crisis. Op de scholen zijn soms al heel snel, soms wat later nieuwe vormen van onderwijs op afstand ontwikkeld door gebruik van ict-middelen. Subsidie van Sivo maakte het mogelijk dat leerlingen, die thuis die niet konden beschikken over ict-middelen, een apparaat in bruikleen kregen.

Na de tweede lockdown van eind december waren leraren hier onderwijskundig goed op voorbereid, ondanks de plotselinge start van deze periode (drie dagen voor de kerstvakantie).

Graag wil ik vanuit deze plek alle leerlingen, ouders en leraren bedanken voor hun inzet en hun draagkracht in deze moeilijke tijden.

Situatie op de scholen

Het Rudolf Steiner College in Rotterdam is al enkele jaren fors aan het groeien en is, met een dependance aan de Oudedijk, in staat de toenemende aanwas aan leerlingen goed op te vangen. Deze dependance is echter ernstig verouderd. Met de gemeente is een traject gestart om te komen tot passende huisvesting.

De rector van het Marecollege heeft besloten om haar functie neer te leggen. Een start als nieuwe rector is ten tijde van corona niet eenvoudig gebleken, te meer daar er meer focus op ondwijservaring bleek te liggen dan aanvankelijk was voorzien. Ondanks de uiterst gemotiveerde betrokkenheid was deze beslissing voor haar en de school de meest verstandige. Ik dank haar zeer voor haar inzet. De tijdige aankondiging van haar vertrek heeft ervoor gezorgd dat er per 1 januari 2021 een nieuwe rector is gevonden die vol enthousiasme van start is gegaan.

Ondanks alle corona-perikelen is het 70-minuten rooster gedegen geëvalueerd en is besloten om hier mee door te gaan.

De ingezette veranderingen in De Vrije School Den Haag (VO) zijn verder uitgekristalliseerd. De instroom van leerlingen is weer tot een vertrouwde omvang gestabiliseerd.

In het verleden waren te veel leerlingen met een indicatie onder vmbo-t toegelaten, waardoor de opbrengsten daalden: dit is inmiddels naar bevrediging gecorrigeerd en naar aanleiding van een gedegen analyse van de aandachtspunten in de mavo-afdeling heeft de inspectie besloten om dit dossier te sluiten.

Op de vrijeschool Den Haag PO is geconstateerd dat het schoolleiderschap in 4 dagen voor een dubbelstroomschool in omvang te gering is. Besloten is tot een herziening van de structuur, waardoor er meer ruimte ontstaat voor onderwijskwaliteit. De nieuwe opbrengstensystematiek van de inspectie maakte het nodig om een duidelijke ambitie te formuleren en een plan van aanpak op te stellen.

In 2020 waren in het basisonderwijs verder veel langdurig zieken, hetgeen tot een aanzienlijke overschrijding in de kosten heeft geleid.

De huidige schoolleider heeft, na zeven jaar enorm hard en betrokken voor de school gewerkt te hebben, besloten om een andere functie te aanvaarden. Als schoolleider van de Internationale school blijft hij in ieder geval aan ZWN verbonden. In 2021 is een selectietraject gestart voor een nieuwe schoolleider.

Tot slot heeft de groei in het internationale onderwijs (IGBO) zich doorgezet. In 2020 kwam het aantal leerlingen boven de aanvankelijke prognose uit. Verwacht wordt dat een jaar eerder dan gepland het vereiste minimum aantal leerlingen wordt behaald. De Covid pandemie heeft vooralsnog geen invloed op dit aantal.

Onze scholen zijn inmiddels bezig met de voorbereiding op de mogelijkheden die het Nationaal Plan Onderwijs biedt. In eerste instantie is van belang om zicht te krijgen op de vertraging die is opgelopen en het formuleren van plannen hoe daar mee om te gaan. Het is goed nieuws dat er veel financiële ruimte beschikbaar is gesteld waaraan een passende invulling kan worden gegeven. Ook zijn wij verheugd dat hier de focus niet op voorhand ligt bij de cognitieve aspecten. Wij ervaren dagelijks dat als leerlingen goed in hun vel zitten (socialisatie en persoonsvorming), dit een relevante basisvoorwaarde is om cognitieve ontwikkelingen door te maken. Daar zal derhalve onze aandacht naar uitgaan

Ook dit jaar is gestreefd naar een compact jaarverslag dat aansluit bij de handreiking vanuit OCW.

juni 2021

Artho Jansen

Bestuurder ZWN

1.1 Basisgegevens: statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

Statutaire naam: Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland (ZWN) (KvK 40407208)
Bestuursnummer: 95785
Hoofdvestiging: Den Haag
Rechtsvorm: Stichting
Brinnummers: 16TV voor het VO en 05WB voor het PO

Raad van toezicht

Met ingang van 1 januari 2020 bestaat de raad van toezicht uit de volgende personen: dhr. W. Van Ewijk (voorzitter), mw. M. Vreeburg, mw. K.C Jansen, dhr. M. de Bruine en dhr. T. van Schie. De heer van Schie is op 7 december 2020 tot de raad toegetreden op bindende voordracht van de medezeggenschapsraad na het doorlopen van een gezamenlijke selectieprocedure.

De bestuurder van de stichting is de heer mr J.H.B. Jansen. De Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland (ZWN) vormt het bestuur en het bevoegd gezag van de volgende scholen:

- Eén PO-school voor Vrije School Primair Onderwijs in Den Haag aan de Abbenbroekweg 7 genaamd De Vrije School Den Haag (VSDH-PO). Hier valt tevens de internationale school (IGBO) onder, The International Waldorf School The Hague, gevestigd aan de 2e Messstraat 31 in Scheveningen.
- Drie VO-scholen voor Vrije School Voortgezet Onderwijs:
 - Het Marecollege aan de Sumatrastraat 120 in Leiden;
 - Het Rudolf Steiner College aan de Tamboerstraat 9 in Rotterdam (met permanente nevenvestiging op de Oudedijk);
 - De Vrije School Den Haag aan de Waalsdorperweg 12 te Den Haag, tevens hoofdvestiging, met een permanente nevenvestiging op de 2e Messstraat (VSDH-VO).

1.2 Bijdrage van ZWN aan de samenleving

De vrijescholen van ZWN hebben tot doel *vrije mensen te ontwikkelen die in staat zijn zelf doelen en richting aan hun leven te geven. De behoefte aan fantasie, een gevoel van waarheid en een verantwoordelijkheidsgevoel. Deze drie krachten vormen de kern van het onderwijs (citaat Rudolf Steiner)*. Bovengenoemde kwaliteiten laten zich niet makkelijk meten, daarom is overleg met de andere vrijescholen in het VO besloten tot een gezamenlijke collegiale visitatie om zicht te krijgen op deze kwaliteit en hierover verantwoording af te kunnen leggen.

1.3 Realisatie van de belangrijkste doelstellingen van ZWN

De ZWN-brede beleidsdoelstellingen zijn vastgelegd in het nieuwe Schoolplan ZWN 2019-2023 VO en hebben met name betrekking op onderwijsontwikkeling en onderwijskwaliteit (onder andere borging van het antroposofische mensbeeld in het onderwijs, de differentiatie in het leerproces van de individuele leerling versterken zodat de leerling optimaal in beweging komt en een aantrekkelijke werkgever blijven). Het PO heeft een apart schoolplan opgesteld dat aansluit bij de ambities van de basisschool. Daarnaast is een doelstelling geformuleerd voor de financiële administratie: de personele- en salarisadministratie en de financiële administratie wordt vergaand gedigitaliseerd. Deze doelstelling is gehaald: in 2019 is de facturatie gedigitaliseerd en in 2020 zijn de personeelsdossiers uniform gedigitaliseerd.

De genoemde thema's in het Schoolplan zijn in concrete doelen in de beleidsjaarplannen voor de afzonderlijke vestigingen vastgelegd (zie onder). Deze worden jaarlijks in samenspraak met de (v)mr en de leraren vastgesteld.

Het onderstaande overzicht benoemt de doelen die binnen de scholen gerealiseerd zijn:

Voor het schooljaar 2019/2020 waren de volgende doelen geformuleerd:

Den Haag VO

- Plan van aanpak implementeren voor een duurzaam gezonde financiële basis
- Uitkomsten van imago onderzoek in beleid omzetten
- Werving nieuwe leerlingen
- Ontwikkelen van visie op het onderwijs en het aantal leerlingen
- Herbezinning op de taken en verantwoordelijkheden in de school
- Efficiënt werken aan de personeelsformatie en personeelszaken
- Plan van aanpak maken voor de uitval van lessen
- Communicatie met ouders en ouderparticipatie ontwikkelen
- Evalueren en verbeteren vormgeving nieuw onderwijsmodel
- Verbeterplannen examenresultaten uitvoeren
- Verlagen van het ziekteverzuim
- Verbeteren van de aanspreekcultuur
- Werken aan een duurzaam en goed bruikbaar gebouw

Leiden

- Implementeren, monitoren en evalueren 70-minuten rooster
- Coaching van leerlingen om zittenblijven te verminderen en stapelen te stimuleren
- Invoeren keuzeperiodes die aansluiten bij de gekozen profielen
- Terugdringen geoorloofd ziekteverzuim onder leerlingen
- Vergroten bewustzijn leerlingen m.b.t gebruik mobiele telefoons (onder andere een variant op een dag per week telefoonloze dag)
- Verbeteren taal- en leesvaardigheid
- Verbetering organisatie van het ondersteuningsaanbod mbt passend onderwijs
- Eenvormig beleid m.b.t huiswerk registratie in Magister
- Adequaate vormgeving en verloop vervanguren
- Vervangen verouderde ict (geen investering)
- Antroposofische verdieping m.b.t waarnemen van leerlingen
- Verlagen werkdruk door verschillende maatregelen

Rotterdam

- Ontwikkelen van werkwijzen om leerlingen via keuze actiever bij de lesstof te betrekken
- Bekendheid bij leraren met het vrijeschool leerplan vergroten
- Analyseren en aanpassen huidige toets beleid
- Voorbereiden op ontwikkelingen rond Curriculum.nu
- Analyse van resultaten havo én vwo leidend tot verbeterplannen, overleg met sectieleiders en teamleiders. Indien nodig met externe deskundige.
- Lesbezoek wordt in het komend jaar gecontinueerd zoals dat in 2018-2019 is ingezet. Focus ligt op de rol van de didacticus (Kijkwijzer en audit)
- Verlagen van de werkdruk door minder ad hoc besluiten, proactief handelen, aandacht voor complexiteit zorg (passend onderwijs) voor mentoren, goed communiceren over veranderingen

Abbenbroekweg

- Alle medewerkers worden gecoacht op de kenmerken van een professionele schoolcultuur en hebben uit de coaching gesprekken hun eigen leerdoelen geformuleerd die aan bod komen in de ontwikkelgesprekken met de teamleiders
- Alle klasleerkrachten gaan handelingsgericht werken en maken, waar dat passend is, gebruik van het directe instructie model. De kwaliteit van handelen wordt beoordeeld vanuit de begeleidingsdienst (borging)
- Alle niet-methode toetsen rekenen en spelling worden geanalyseerd m.b.v. het LOVS van Cito. Naar aanleiding daarvan wordt er een groepsplan opgesteld. De kwaliteit daarvan wordt beoordeeld door de intern begeleiders om zo de kwaliteit van de nieuwe werkwijze te borgen
- Bewaken dat de wijzigingen in het onderwijskundig beleid in de praktijk conform de beschrijving worden uitgevoerd.
- Versterken van de professionele schoolcultuur (ten behoeve van versterken van de onderlinge samenwerking)
- Realiseren van een goed sociaal klimaat en het monitoren daarvan (ten behoeve van veiligheidsbeleving van kinderen)

International Waldorf School The Hague

- Doorontwikkelen lesaanbod naar hogere klassen
- Versterken PR en doorgroeien in leerlingenaantal
- Verhelderen succesindicatoren en ontwikkelingen voor de langere termijn

Vrijeschool onderwijskwaliteit en doelstellingen

Naast de deugdelijkheidseisen van de inspectie hebben vrijescholen eigen kwaliteitseisen. ZWN baseert haar opvatting over de kwaliteit van onderwijs op de vrijeschoolpedagogiek, onder meer bestaande uit een evenwicht tussen hoofd, hart en handen. Deze visie sluit goed aan bij het gedachtengoed van professor Gert Biesta¹. Hij onderscheidt drie functies ten aanzien van de kwaliteit van onderwijs:

- Kwalificatie (bijbrengen van kennis en vaardigheden)
- Socialisatie (deel (leren) worden van groepen) en vaardigheden)
- Subjectwording (persoonsvorming: iemand worden, in de wereld staan)

Voor vrijescholen heeft de subjectwording van de leerlingen de hoogste prioriteit. Centraal staat de vraag welke unieke mogelijkheden tot persoonsvorming in de verschillende kennis- en vaardigheidsdomeinen en socialisatiedomeinen aanwezig zijn. Een aandachtspunt is het verzamelen van informatie op basis waarvan schoolleiding en bestuur zicht hebben op deze kwaliteit. ZWN heeft meegedaan met het opzetten van een landelijk visitatiesysteem om meer zicht te krijgen op deze kwaliteit. In 2020 vond de eerste gezamenlijke visitatie plaats bij de vrijeschool in Zeist. In verband met corona zijn de overige twee geplande visitaties opgeschort totdat het weer verantwoord en zinvol is om deze uit te voeren.

Onderwijsprestaties PO

De onderwijsprestaties in het primair onderwijs worden gevolgd aan de hand van de niet-methode gebonden toetsen en de eindtoets. In 2018 lag het gemiddelde van de eindtoets op 77,9%, hetgeen onder norm van de inspectie lag. De school heeft ingezet op een verbetering van dit percentage, hetgeen in 2019 is gerealiseerd. De eindtoets lag in 2019 met een score van 81,3 boven de inspectienorm van 80. Deze score ligt nog 0,5 punt onder het landelijk gemiddelde.

Ook de schooladviezen lagen wat hoger dan de voorgaande jaren, met een forse stijging in het aantal vwo adviezen. Tegelijkertijd ging dit gepaard met een daling van het aantal havo adviezen en een stijging in het aantal vmbo-t adviezen. De eindtoets vond in 2020, in verband met corona, niet plaats, waardoor de verwachte oplopende lijn niet zichtbaar gemaakt kon worden.

Onderwijsprestaties VO

In het VO is het Centraal Examen in 2020 niet doorgegaan. Dit leidde er toe dat de schoolexamens leidend waren voor de uiteindelijke slaagkans. Er was in de laatste periode meer tijd en ruimte beschikbaar voor herkansingen, dit heeft er mede toe geleid dat de slaagpercentages voor een aantal afdelingen hoger waren dan in voorgaande jaren.

Tabel 1 - Slagingspercentages examenjaren 2017-2020

Rotterdam	VWO	HAVO	MAVO
2018	76	88	96
2019	83	84	98
2020	100	96	100
Leiden			
2018	100	92	96
2019	100	93	90
2020	100	100	100

¹ Biesta, Gert (2009). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*

Den Haag			
2018	95	81	67
2019	87	82	73
2020	100	98	99
Landelijk 2020	99,2	97,5	99,2

Waardering en overige informatie

Via www.scholenopdekaart.nl is nadere informatie te vinden over de afzonderlijke scholen. Daar is onder meer de waardering van leerlingen en ouders opgenomen:

	Leiden	Rotterdam	Den Haag VO	Landelijk VO	Den Haag PO
Leerlingen	6,6	6,4	6,3	6,5	
Ouders	niet afgenomen	8,2	7,3	7,9	7,6
Sfeer	7,6	7,3	7,3	7,0	
Veiligheid	9,4	9,2	9,4	9,2	

Ten opzichte van vorige jaren is de tevredenheid van leerlingen en ouders, de waardering voor de veiligheid en de sfeer relatief constant. In Den Haag is het cijfer voor de sfeer van 6,8 naar 7,3 gestegen. De lage score stamt uit een langdurige onrustige interim-periode. Er is door de nieuwe rector hard gewerkt aan de sfeer, dus het is verheugend dat deze inspanningen zich vertalen in de stijging van het cijfer. In Leiden is de tevredenheid en de waardering voor de sfeer onder leerlingen gestegen van respectievelijk 6,3 naar 6,6 en van 7,3 naar 7,6. In Rotterdam zijn de cijfers gelijk gebleven, waarbij de aanhoudende hoge tevredenheid bij ouders (8,2) opvallend is.

1.4 Naleving regelgeving

Jaarlijks ziet de externe accountant toe op de wettelijke naleving van relevante regelgeving. Vastgesteld is dat ZWN in 2020 de regelgeving naar behoren heeft nageleefd, op één aspect na: niet in alle gevallen is het gelukt om de VOG's op het moment van indiensttreding te realiseren. De aanscherping van de norm was complex: er is in het uiterste geval voor gekozen om de klassen niet naar huis te sturen en enkele dagen de ontvangst van de aangevraagde VOG af te wachten. Inmiddels zijn de afspraken aangescherpt om dit aantal tot het absolute minimum te beperken.

1.5 Continuïteit van de onderwijsinstelling

Op grond van de onderstaande belangrijkste indicatoren voor de continuïteit van ZWN blijkt dat deze zich grotendeels in positieve zin ontwikkelen.

- **Leerlingenaantal:** ZWN-breed is in het jaar 2020 sprake van een stijging van 3% ten opzichte van het afgelopen jaar. Daarmee is de eerste en enige daling van vorig jaar weer omgezet in groei. In de voorgaande jaren was sprake van een groei van ca 4% per jaar, dus de stijging lijkt zich hiermee door te zetten. Rotterdam heeft in de afgelopen jaren de grootste groei doorgemaakt. Echter, in Rotterdam zijn bestuurlijke afspraken gemaakt om de groei te maximeren. Daarmee zal deze stijging de komende jaren geleidelijk afvlakken en wordt een meer stabiele omvang gerealiseerd. De komende jaren wordt derhalve verwacht dat Rotterdam (met een maximum van 1200 leerlingen), Leiden en de Internationale school (IWSTH) zullen groeien. In Den Haag VO is de verdere groei mede afhankelijk van de uitbreiding van geschikte en beschikbare huisvesting.

	Realisatie 1.10.19	Realisatie 1.10.20	ontwikkeling	%
Rotterdam	986	1055	69	7,00%
Leiden	629	643	14	2,23%
Den Haag VO	692	666	-26	-3,76%
Den Haag PO	423	419	-4	-0,95%
IWSTH	21	51	30	142,86%
Saldo	2751	2834	83	3,02%

- De financiële ratio's van ZWN zijn op orde. De liquiditeitsratio ligt met 1,85 boven het ZWN streefdoel van 1,5 en de solvabiliteitsratio ligt op het streefbedrag van 60%. Het weerstandsvermogen ligt op 15%. Vastgesteld is dat het gecorrigeerd weerstandsvermogen een betere indicatie geeft: dit voldoet met 7% aan de vastgestelde streefwaarde (tussen 5-10%).
- Onderwijsresultaten: alle afdelingen voldoen in de afgelopen drie jaar gemiddeld aan de criteria van de inspectie. Eén afdeling (Den Haag/mavo) had een herstelopdracht en heeft een grondige analyse gemaakt van de knelpunten met een bijpassend verbeterplan. De inspectie heeft vastgesteld dat met het aanpassen van de toelatingsnormen de belangrijkste stap is gezet om te komen tot de gewenste resultaten en heeft het dossier inmiddels gesloten. Voor het PO geldt dat gewerkt wordt aan een ambitieniveau dat boven de signaleringswaarde van de inspectie ligt: daartoe is een verbeterplan opgesteld.

1.6 Belangrijkste risico's en onzekerheden (B1)

Jaarlijks wordt een risico-inventarisatie gemaakt ten behoeve van de Kaderbrief en de begroting van het daaropvolgende jaar. Daarnaast wordt periodiek bij de financiële rapportages een actualisatie van deze risico's opgesteld. Belangrijkste voorzienbare risico's zijn:

- Hogere personeelskosten tgv lerarentekort: deze kostenpost is inderdaad gestegen, maar hiervoor was voldoende ruimte gereserveerd. Ten tijde van corona waren enerzijds meer zieken/testers, anderzijds werkten medewerkers online langer door.
- Fluctuaties in de ouderbijdrage: deze is relatief gelijk gebleven in het afgelopen jaar.
- Traject internationale school: na een aanvankelijke trage start verloopt de groei nu boven verwachting en is de inschatting dat de school een jaar eerder dan verwacht boven het vereiste minimum aantal leerlingen van 80 uit zal komen.
- Overige rijksbezuinigingen/maatregelen: in 2020 waren er in verband met corona onverwacht enkele subsidieregelingen waar aanvragen voor zijn ingediend, veelal worden deze pas in 2021 en latere jaren ontvangen en besteed.
- Nieuwe cao: in 2020 heeft de nieuwe cao geen knelpunten opgeleverd. De verwachting is dat in 2021 een deel van de financiële ruimte uit 2020 zal worden ingezet. Niet uit te sluiten valt dat dit in 2021 tot financiële krapte leidt. Vooralsnog verwachten we dit echter op te kunnen vangen.
- Tegenvallende groei van het aantal leerlingen: de ervaring leert dat knelpunten op scholen (bijvoorbeeld tgv een lange interim-situatie) tot (tijdelijke) onvrede kunnen leiden, die zich vervolgens kan vertalen in een daling van het aantal aanmeldingen. Op dit moment is in het VO sprake van een stabiele situatie. In het PO is sprake van een wisseling, dit zal nauwlettend gemonitord en waar nodig bijgestuurd worden.

1.7 Verwachtingen en kansen voor de (nabije) toekomst (4 tot 5 jaar vooruit)

- De belangstelling voor het vrijeschool onderwijs is al vele jaren groeiende: hierdoor kan de stichting meer leerlingen een plaats op een vrijeschool bieden en ontstaat binnen de scholen meer financiële ruimte. Knelpunt is echter de huisvesting, de meeste scholen hebben geen ruimte om verder te groeien en gemeenten kunnen vaak niet tijdig passende uitbreiding bieden, waardoor de groei belemmerd wordt. Daarnaast ontstaat druk bij gemeente en medebestuurders om afspraken te maken over de omvang van de groei, zoals in Rotterdam.
- De scholen hebben hechte lerarencolleges met betrokken collega's, waardoor het vooralsnog relatief goed lukt om leraren te vinden ten tijde van schaarste. Echter, het op het laatste moment vervangen van zieke leraren is een probleem en leidt tot hoge vervangingskosten door de inzet van externe bureaus.
- De vereenvoudiging van het bekostigingsmodel zal voor het VO een aanzienlijke verbetering opleveren. Op basis van het rekenmodel komt dit neer op ca 600.000 euro per jaar: waarschijnlijk wordt dit in vijf jaar gefaseerd ingevoerd. In het PO wordt rekening gehouden met een daling van circa 30.000 euro, als gevolg van de doorwerking van de relatief hoge leeftijd van de leraren in het nieuwe model. Deze daling van de inkomsten zal gefaseerd over drie jaar worden ingevoerd.
- De toename van expats en internationals in Den Haag heeft geleid tot de start van de internationale Waldorf School The Hague. Na een beperkte groei bij de start verloopt de groei nu boven verwachting en zal het vereiste minimum aantal leerlingen (80 leerlingen binnen vijf jaar) waarschijnlijk ruim gehaald worden. Er heerst een goede sfeer op de school en de aansluiting met andere internationale scholen is goed.

1.8 Duurzaamheid

Duurzame uitgangspunten en initiatieven worden door ZWN onderschreven: het is noodzakelijk om voor onze leerlingen een meer duurzame wereld te creëren. Dit heeft er onder meer toe geleid dat gekozen is voor groene energie via de gezamenlijke inkoop via het platform Energie voor Scholen. Tegelijkertijd staan de uitgaven continu onder spanning en zijn er altijd wensen om meer geld uit te geven aan onderwijs, waardoor gezocht wordt naar de meest optimale verhouding tussen uitgaven aan duurzaamheid en onderwijs. Dit heeft in ieder geval geresulteerd in zonnepanelen op het dak bij het Marecollege in Leiden, bij De Vrije School Den Haag (PO) en op het Rudolf Steiner College in Rotterdam.

1.9 Klachten

Er zijn in 2020 geen schriftelijke klachten ingediend bij de bestuurder.

2. Thema's op grond van wet- en regelgeving

2.1 Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016

ZWN heeft als uitgangspunt dat zij niet doet aan beleggingen. De zeer lage rentestand heeft daar geen verandering in gebracht: de risico's op de kapitaalmarkt voor publieke middelen acht het bestuur niet verantwoord. Dit is vastgesteld in het Treasury Statuut, hetgeen in 2020 herijkt is. Ook is ZWN geen voorstander van externe leningen bij kapitaalverschaffers, anders dan schenkingen. Bij de internationale school is hiervoor gekozen om de voorfinanciering te kunnen bekostigen.

2.2 Prestatiebox gelden PO/VO

Prestatiebox gelden PO

De middelen uit de prestatie box zijn gebruikt om te investeren in de kwaliteit van het onderwijs door het scholen van individuele leerkrachten. Daarnaast is het traject ter (duurzame) verbetering van de onderwijskwaliteit verlengd. Enkele jonge leerkrachten

hebben intensieve coaching ontvangen van meer ervaren collega's, die daartoe een speciale coaching opleiding hebben gevolgd. De intern begeleiders hebben verschillende cursussen en trainingen gevolgd op het gebied van passend onderwijs. Aanvullend is door de school ca 40% toegevoegd aan het budget voor duurzame ontwikkeling. Deze extra gelden komen uit de ouderbijdrage en zijn aan de ouders verantwoord. In februari is een onderzoek van Regioplan uitgekomen, waaruit blijkt dat reallocatie van prestatiebox gelden tot onverantwoord kwaliteitsverlies leidt. ZWN onderschrijft dit.

Prestatiebox gelden VO

Landelijk is vastgesteld dat de doelen van de prestatiebox grotendeels gehaald zijn. Dit betekent dat € 218 miljoen van het totale budget (€ 334 miljoen) in 2021 en 2022 wordt toegevoegd aan de lumpsum. € 20 miljoen blijft voor schoolbesturen beschikbaar voor het voorkomen van het thuiszitten. € 9 miljoen blijft beschikbaar voor het voorkomen van onnodig zittenblijven. Specifiek: voor de subsidie voor zomerscholen en andere effectief gebleken initiatieven om zittenblijven te voorkomen. € 88 miljoen is beschikbaar voor de verdere ontwikkeling van strategisch personeelsbeleid.

Prestatiemonitor over 2020

	Meting uitgevoerd	Plan van Aanpak	Realisatie
Gemiddeld CE cijfer voor kernvakken	X	X	gereed
Verschillen tussen leerlingen signaleren (en zo nodig actie ondernemen)	X	X	in proces
Ambitieuze leercultuur d.m.v. profiel voor talentontwikkeling	X	X	in proces
Goed HRM-beleid d.m.v.			
- Bijhouden bekwaamheidsdossier	X	X	gereed
- Functioneringsgesprekken	X	X	gereed
- Tevredenheid beginnende leraren	X	X	in proces

2.3 Wachtgeld PO

In het PO zijn geen voormalige collega's waarop wachtgeldregelingen van toepassing zijn.

3. Visie en besturing

3.1 Visie ZWN

ZWN ontleent haar pedagogische opdracht aan het volgende citaat van Rudolf Steiner: *"De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten om zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken."*

Ons onderwijs is gericht op het bijdragen aan de individuele ontwikkeling van de leerling. Daarbij wordt een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van het denken, het gevoel en de wil nagestreefd. Cognitieve, kunstzinnige en sociale vorming krijgen gelijkwaardige aandacht. Niet de leerstof, maar de ontwikkelingsmogelijkheden van een bepaalde leeftijd en de individuele mogelijkheden van de leerling staan centraal. De leerstof is ontwikkelingsstof en is afgestemd op de leeftijdsfasen van de leerlingen. De leerlingen moeten hun mogelijkheden en talenten kunnen ontdekken en ontplooien. Het vrijeschoolleerplan maakt het mogelijk dat zij een ruime kijk op zichzelf en de samenleving kunnen ontwikkelen. Hierdoor worden leerlingen zich bewust van hun interesses en hun, vaak onbewust aanwezige, mogelijkheden en idealen. De keuze voor een vervolgopleiding en beroep kan dan vanuit hun eigen motivatie plaatsvinden. Zo kunnen zij een wezenlijke en betrokken bijdrage aan de samenleving leveren. Daarnaast is het van belang dat leerlingen leren omgaan met onderlinge verschillen. Zij

moeten leren samenwerken en daarbij respect tonen voor de ander en andermans kwaliteiten leren zien en waarderen (breder dan, maar wel aansluitend op burgerschapsvorming). Met name in de ambachtelijke vakken en de kunstvakken komen deze aspecten –in heterogene groepen waar dat kan- aan bod.

Tot slot is het van groot belang dat leerlingen zich ook op het cognitieve vlak goed ontwikkelen en worden voorbereid op de einddoelen van het examen.

In de schoolplannen 2019-2023 voor het PO en het VO is dit nader uitgewerkt.

3.2 Besturing

Governance

- De stichting ZWN wordt geleid wordt door een bestuurder. Hij is het bevoegd gezag van de stichting. De beginselen van good governance zijn vertaald in de bestuurlijke structuur en de stichting onderschrijft de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO Raad uit 2019. Er is sprake van één bestuurder en een raad van toezicht, waarmee (bestuurs)uitvoering en toezicht functioneel gescheiden zijn. Dit is nader uitgewerkt in de statuten, in het Reglement bestuurder, rvt-leden en schoolleiders en in het toezichtkader ZWN.
- Voor de drie VO-vestigingen is een medezeggenschapsraad (mr) ingericht die drie keer per jaar bijeenkomt. De mr overlegt regelmatig met de bestuurder en twee keer per jaar met de raad van toezicht. Daarnaast zijn zogenaamde vestiging medezeggenschapsraden (vmr) in het leven geroepen. Deze vmr'en overleggen zes keer per jaar met de rectoren.
Het PO heeft een aparte mr, die overlegt met de schoolleider. Omdat sprake is van VO-scholen en PO-scholen en twee brinnummers, is het niet verplicht om een gmr te benoemen. Afsproken is dat de voorzitters van de beide medezeggenschapsraden (VO en PO) gezamenlijk een ad hoc gmr kunnen vormen, als er onderwerpen zijn die hen beiden betreffen en dit noodzakelijk blijkt te zijn. In de praktijk is dit nog niet voorgekomen.
- De scholen hebben een contactouder overleg, waarbij vanuit elke klas een ouder vertegenwoordigd is. In dit overleg worden de ontwikkelingen van de afzonderlijke scholen besproken. Het streven is om vanuit de medezeggenschapsraden een verbinding te leggen met dit overleg.

Schoolleiding

- Binnen de VO-scholen is een meerhoofdige schoolleiding, waarbij de portefeuilles onderwijs, personeel en bedrijfsvoering onderling verdeeld zijn onder de (con)rectoren. Daarnaast zijn teamleiders aangesteld binnen de scholen.
- Ter borging van een toenemende uniformiteit binnen ZWN, functioneren ZWN-brede VO-werkgroepen onder aansturing van (con)rectoren rond diezelfde thema's (onderwijs, personeel en bedrijfsvoering). Het stafbureau heeft hierbij een ondersteunende en signalerende rol.
- Binnen de PO-school is sprake van een coördinatieteam (CT), dat gevormd wordt door de schoolleider en teamleiders.
- In 2020 vond driewekelijks een directievergadering voor het VO plaats, waarin de bestuurder met de rectoren de ontwikkelingen op de scholen bespreekt en waarin bestuursbeslissingen worden genomen. Daarnaast vond een tweewekelijks werkoverleg plaats tussen de bestuurder en de rectoren/schoolleider. In het PO is sprake van een tweewekelijks bestuurlijk overleg tussen schoolleider en bestuurder. Daarnaast is gestart met een zogenaamd werkoverleg plus dat twee keer per jaar plaatsvindt en waarin de schoolleiding verantwoording aflegt over de brede voortgang van de school.

Externe contacten

- ZWN is lid van de Vereniging voor vrijescholen, de VO-Raad, de VO-werkgeversvereniging De Coöperatie (zowel voor PO als voor VO), de PO-Raad en de VBS. Met deze instellingen vindt een intensieve uitwisseling plaats, waarbij enerzijds sprake is van belangenvertegenwoordiging, anderzijds van kennisuitwisseling. De ZWN-bestuurder is voorzitter van het VBS bestuur. Daarnaast zit hij, uit hoofde van zijn functie, in de besturen van de vier stichtingen voor passend onderwijs.
- De vier scholen hebben via de rector/schoolleider en/of bestuurder contacten met de gemeente. Deze contacten betreffen onder meer de onderwerpen zorg, orde/handhaving, subsidies en huisvesting. Waar nodig en zinvol neemt de bestuurder het voortouw in de lokale contacten, met name bij bouwplannen.
- In Rotterdam is sinds 2018 een samenwerking gestart met de stichting LMC, waarbij onder eindverantwoordelijkheid van het LMC onderwijs gegeven wordt aan vmbo basis/kaderleerlingen volgens de uitgangspunten van de vrijeschool. Vanuit ZWN worden leraren gedetacheerd aan het LMC. Beide partijen, met name ouders en leerlingen zijn erg enthousiast over deze formule.
Sinds augustus 2020 is het Rudolf Steiner College, samen met een aantal eenpitters in Rotterdams, aangesloten bij de Opleidingsschool Rotterdam (OSR). De school leidt zo'n 15 studenten per jaar samen met de hogeschool op tot leraren. Op de school zijn werkplekbegeleiders opgeleid en is een schoolopleider aangesteld.
- In de ZWN-regio zijn twee initiatieven actief waarbij onder reguliere besturen vrijeschool onderwijs wordt verzorgd. ZWN-scholen fungeren hierbij als partnerschool om zo de kwaliteit van de vrijeschool te helpen realiseren en bewaken. Het betreft hier een vrijwillige ondersteuning, zonder verplichtingen en risico's voor de ZWN-scholen. In de regio zijn de volgende initiatieven gestart:
 - Het Grotius in Delft is in augustus 2015 gestart en heeft inmiddels 8 klassen, verspreid over drie leerjaren.
 - Vrije School Zeeland in Vlissingen is in augustus 2016 gestart. Het Rudolf Steiner College treedt hierbij op als partnerschool op om de vrijeschool kwaliteit te helpen borgen.

3.3 Naleving branchecodes goed bestuur

ZWN volgt de code goed bestuur zoals deze is beschreven door de VO Raad en de PO Raad. In 2019 is het toezichtkader van ZWN herzien, naar aanleiding van de geactualiseerde code van de VO Raad. De stichting beschikt over een klokkenluidersregeling en haar jaarverslag wordt jaarlijks gepubliceerd op de bestuurs-website (<https://www.vszh.nl/>) en de sites van de scholen. Verder heeft de bestuurder deelgenomen aan de bestuurlijke visitatie van de VO Academie en is vervolgens gevraagd om zelf voorzitter te worden van een van de visitatiecommissies die landelijk hun werk doen.

3.4 Verslag toezichthoudend orgaan (B3)

De raad van toezicht kwam in 2020 vijf keer bij elkaar in reguliere vergaderingen. In verband met de coronacrisis is één van de twee overleggen met de mr afgezegd. Verder vonden diverse vergaderingen om diezelfde reden online plaats.

De samenstelling van de raad is in 2020 gewijzigd: in verband met de coronacrisis is de werving van een nieuwe toezichthouder enkele malen uitgesteld, maar uiteindelijk is de heer Van Schie op 7 december 2020 toegetreden tot de raad en zijn alle vacatures weer vervuld.

De raad kent twee commissies: een remuneratiecommissie (dhr. van Ewijk en dhr. De Bruine) en een financiële (audit)commissie (mw. Jansen en dhr. De Bruine).

De raad heeft in haar toezichtkader beschreven op welke wijze en met welke frequentie

zij toeziet op de rechtmatigheid en doelmatigheid. Dit toezichtkader is in 2019 herijkt naar aanleiding van de herziene code goed bestuur van de VO Raad. De visie van de stichting op het realiseren van onderwijskwaliteit is leidend in het toezichtkader, de indicatoren in het toezichtkader zijn daarbij ondersteunend. De raad - dan wel de auditcommissie - volgt en bespreekt deze aspecten aan de hand van de Kaderbrief, de begroting, de kwartaalrapportage en de jaarrekening. Verder is in het toezichtkader beschreven dat de raad ook op informele wijze via gesprekken met de mr en gesprekken binnen de organisatie informatie vergaart.

De volgende thema's kregen in 2020 aandacht:

- De jaarrekening over 2019 werd vastgesteld. De verbeteringsuggesties van de nieuwe accountant zijn overgenomen en ingevoerd.
- De raad heeft kennis genomen van de Kaderbrief 2021 (strategisch kader) die door de bestuurder is vastgesteld: deze brief vormt een gedegen basis voor de begroting.
- De begroting voor 2021 werd goedgekeurd en de meerjarenbegroting 2022-2025 is besproken.
- De remuneratiecommissie heeft aan het begin van het jaar een plan- en ontwikkelingsgesprek met de bestuurder gevoerd. Dit gesprek heeft geresulteerd in doelen en afspraken voor het kalenderjaar.
- De auditcommissie heeft diverse malen met de bestuurder overlegd: met betrekking tot de jaarrekening 2019, de Kaderbrief 2021 en de begroting 2021. Daarnaast vond separaat afstemming plaats naar aanleiding van de interim-controle door de accountant.
- In 2020 vond één gesprek plaats met vertegenwoordigers van de mr ZWN VO. Gesproken is onder meer over corona, de continuïteit van de bestuurder en schoolleiding ivm corona, de financiën en de invulling van de vacature rvt.
- Door een gezamenlijke benoemingscommissie, bestaande uit leden van de rvt en de mr, is een nieuwe toezichthouder op voordracht van de mr benoemd.
- In 2020 zijn de volgende onderwerpen meer uitgebreid besproken met de bestuurder: gevolgen corona voor onderwijs, welbevinden en financiën, kwaliteitsverbetering onderwijs en financiën Den Haag, bouwplannen in Rotterdam, kwaliteitsverbetering onderwijs en management PO, samenwerking met PO vrijescholen rond Leiden (Rijnstreek) en de ontwikkelingen rond de in 2018 gestarte internationale afdeling (IGBO). Daarnaast zijn onder meer de Kaderbrief, de begroting, de jaarrekening, de bevindingen van de accountant. .
- In 2020 heeft de raad de honorering binnen ZWN getoetst aan de WNT. De salarissen van zowel de bestuurder als de toezichthouders voldoen aan de wettelijke normen. Op grond van de WNT kwalificeert de raad zichzelf en de algemeen directeur/bestuurder als topfunctionaris. De beloningscomponenten zijn in de jaarrekening opgenomen.
- De rvt heeft zich gehouden aan de code goed bestuur, hier is in 2020 niet van afgeweken.

Diverse leden van de raad van toezicht hebben deel genomen aan een aantal landelijke trainingen over het toezichthouden (VTOI).

Voor de leden van de raad van toezicht is in 2015 de honorering vastgesteld: de brutobedragen zijn sindsdien ongewijzigd. De bedragen zijn gebaseerd op de adviestabellen van de VTOI, en binnen de kaders van de WNT: de voorzitter ontvangt € 4.875, een lid ontvangt € 3.250 en leden die in een commissie zitten (audit en remuneratie) ontvangen aanvullend € 900.

Lid (met hoofdfunctie buiten ZWN)	(on)betaalde nevenfuncties
W. van Ewijk – directeur zorg bij Evean	- commissaris bij Stichting thuiszorg Midden-Gelderland in Arnhem - voorzitter van The Living Museum in Bennebroek
M. de Bruine – bestuurder stichting Nieuw Unicum, expertisecentrum voor mensen met progressieve MS	- adviseur Stichting Het Dolhuys Museum van de geest - raad van toezicht Stichting Zorgbalans te Haarlem - voorzitter van het bestuur Stichting Collectiebeheer Prof. dr. Ruud en Marga Lapré (onbezoldigd). - bestuurslid Stichting Fonds Hartewensen (onbezoldigd)
K. Jansen - eigenaar LaJansen	- Penningmeester wijkvereniging Professoren- en Burgemeesters wijk in Leiden - lid van de rvt Stichting Het Lichtpunt
M. Vreeburg – - Hogeschool docent InHolland, lerarenopleiding (part time) - Zelfstandig onderwijsadviseur	- raad van toezicht Kolom (lid en voorzitter kwaliteitscommissie) - bezoldigd
T. van Schie – geen hoofdfunctie ivm pensioen	- voorzitter van het bestuur van het Raphaëlfonds (ANBI stichting) - bestuurslid /secretaris van de stichting Vrienden van de Rudolf Steiner Kliniek (eveneens een ANBI stichting) - voorzitter van de vereniging tot behoud en onderhoud van de boomgaard van de Hafakker

3.5 Maatschappelijke thema's

Ontwikkelingen in de samenleving volgen elkaar snel op en maatschappelijke eisen veranderen voortdurend onder druk van de politiek. Nieuwe technologieën, nieuwe leermethoden, verwachtingen van ouders, de nadruk op leerresultaten, het tegengaan van kansengelijkheid, het bieden van passend onderwijs en de zorg voor een soepele overgang naar het voortgezet onderwijs zijn hier voorbeelden van.

De onderwijsarbeidsmarkt staat flink onder druk, dit is een maatschappelijk probleem dat ook door de politiek wordt erkend. Landelijke acties in meerdere onderwijssectoren benadrukken dit. Deze paragraaf beschrijft hoe ZWN om gaat met deze maatschappelijke thema's.

3.5.1 Voor PO en VO

a. Strategisch personeelsbeleid

Het (strategisch) personeelsbeleid is er onder meer op gericht om bij te dragen aan goed vrijeschool onderwijs. Hiertoe wordt een intensief inwerkprogramma aangeboden aan nieuwe leraren zonder vrijeschool ervaring. Verder is met andere vrijescholen een gezamenlijke post Hbo-opleiding aan de hogeschool Leiden in het leven geroepen voor leraren die zich verder willen verdiepen in de uitgangspunten van de vrijeschoolpedagogie. In dat kader worden twee/driewekelijks pedagogische vergaderingen belegd, waarbij onder meer kinderbesprekingen plaatsvinden. Ook vinden er ZWN-brede, gezamenlijke studiedagen plaats.

Verder heeft ZWN in 2020 een levenfasebewust personeelsbeleid opgesteld, in 2021 is dit voorgelegd aan de mr. De opmerkingen van de mr worden vervolgens verwerkt.

b. Passend onderwijs

ZWN is voor de vier scholen aangesloten bij vier aparte samenwerkingsverbanden die passend onderwijs uitvoeren: één PO-verband en drie VO-verbanden. Binnen deze verbanden speelde het afgelopen jaar de discussie over onafhankelijk toezicht in de vorm van een onafhankelijke voorzitter. ZWN streeft er binnen deze verbanden naar om de onafhankelijke functie binnen de governance van deze samenwerkingsverbanden te versterken en pleit voor meer onafhankelijke leden in de raden van toezicht van de samenwerkingsverbanden. Verder stimuleert ZWN dat de beschikbare gelden (met name de reserves) zoveel mogelijk worden ingezet voor het onderwijs. Dit leidt binnen alle verbanden tot plannen die gericht zijn op uitputting van de reserves.

c. Allocatie van middelen naar de scholen

Uitgangspunt is dat de rijksmiddelen zoveel mogelijk aan het onderwijs ten goede komen. De begroting van de scholen is gebaseerd op het leerlingenaantal. De bovenschoolse overheadskosten zijn relatief laag (2,5%) ten opzichte van andere stichtingen omdat de scholen in verband met de geografische spreiding veel werkzaamheden in eigen beheer uitvoeren. Maar ook de totale kosten voor de schoolleiding zijn bij ZWN lager (4%) dan het landelijk gemiddelde (6%).

d. Werkdruk

Werkdruk is landelijk een groot knelpunt in het onderwijs, zo ook op de scholen van ZWN. Op de scholen wordt gezocht naar oplossingen, zoals het streven naar kleinere klassen en het meer benutten van lesassistenten. De krapte op de arbeidsmarkt legt nog een extra druk op de scholen: zowel op de collega's als op de financiën tgv de inzet van dure externe bureaus om lesuitval te voorkomen.

e. Vrijwillige ouderbijdrage

Gemiddeld betalen ouders op de vrijeschool een hogere bijdrage dan op andere scholen. Deze bijdrage is nodig om de vrijeschoolkwaliteit, die ouders wensen, te kunnen bieden. De nadruk ligt echter op het vrijwillige karakter, waarbij uitgaande van het solidariteitsprincipe rekening wordt gehouden met de draagkracht van ouders. Uitgangspunt is dat elke leerling toegang heeft tot alle activiteiten van onze scholen: de omvang van de ouderbijdrage heeft nooit invloed op het aanbod aan de leerlingen.

f. Convenantsmiddelen

Met het convenant 'Aanpak lerarentekort' (de zgn. "Slobgelden") zijn in november 2019 extra middelen beschikbaar gesteld die kunnen worden aangewend voor ontwikkeltijd, werkdrukverlichting, begeleiding van startende leerkrachten, begeleiding van zij-instromers en/of onderwijsinnovatie. Deze middelen zijn vervolgens gereserveerd per school, in afwachting van de concretisering van verdere plannen. In 2020 zijn hierover afspraken gemaakt met de medezeggenschapsorganen van de afzonderlijke scholen, zodat de middelen zo goed mogelijk aansluiten bij de wensen van de scholen. Een beperkt deel van de middelen is in 2020 ingezet, met name voor onderwijsassistenten. In verband met corona is de inzet van middelen deels uitgesteld naar 2021 en latere jaren.

g. Corona

Net zoals alle scholen had ZWN in 2020 te maken met de gevolgen van de coronacrisis. Omdat zowel onder leraren als onder ouders een diversiteit aan opvattingen leeft, heeft ZWN zich steeds laten leiden door de kabinetsstandpunten en wettelijke voorschriften, aangezien de materie te complex was om daar een verantwoord eigen beleid in te

voeren. De crisis heeft op veel gebieden zijn effecten gehad, hieronder wordt ingegaan op drie aspecten:

Sociaal emotioneel

Voor leerlingen, ouders, leraren en schoolleiding was het afgelopen jaar erg zwaar. Leerlingen misten hun klas en hun leraar en voelden zich vaak alleen. Ouders moesten hun reguliere werkzaamheden combineren met het begeleiden van hun kinderen en daar tijd voor vinden. Leraren moesten vaak in een geïsoleerde omgeving op een volledig nieuwe manier lesgeven met alle beperkingen van dien. De schoolleiding moest tot slot veelvuldig op zeer korte termijn tal van nieuwe protocollen doorvoeren. Al met al was het ingewikkeld om écht de focus op onderwijs te krijgen en te houden. Daarbij hadden velen last van de emotionele druk van de beperkingen en de uitzichtloosheid daarvan.

Onderwijskundig

Het is niet eenvoudig en voor nu nog te vroeg om een goede analyse te maken van het stempel dat corona heeft gedrukt op de onderwijskundige situatie: het onderwijsproces is geen mechanisch proces dat volgens een eenduidige lineaire ontwikkeling verloopt. De indruk die leraren van de leerlingen hebben is dat de cognitieve ontwikkeling redelijk in de pas loopt, al zijn er ook uitzonderingen. Op het gebied van de persoonsvorming en socialisatie (Biesta) zijn de scholen sterk beperkt geweest in hun aanbod: de pedagogische inzet van Euritmie, kunstzinnige vakken, toneel en andere activiteiten die hier aan bijdragen was deels afwezig. Daar staat tegenover dat op het thuisfront wel veel andere ervaringen zijn opgedaan. Met het weer open gaan van de scholen ligt daarom ook vooral de nadruk op het weer ontmoeten van elkaar en ruimte bieden aan de persoonlijke ontwikkeling en socialisatie.

Financieel

Eerzijds was sprake van meerkosten tgv corona: extra inhuur van vervangers door meer afwezigheid (corona testen en preventieve afwezigheid bij fysiek onderwijs), ICT-voorzieningen, hygiënische voorzieningen, bewegwijzering en extra RI&E-toetsen. Tegelijkertijd was sprake van lagere kosten: relatief minder vervangingen doordat leraren van huis konden blijven werken en lagere energiekosten. Daarnaast was sprake van compensatie in de kosten door verschillende subsidieregelingen, waaronder de laptop-voorziening voor leerlingen via het SIVON. Aangezien de resultaten over 2020 relatief goed aansluiten bij de begroting is het negatieve saldo beperkt en konden bovenvermelde kosten op ZWN-niveau binnen de begroting worden opgevangen.

3.5.2 Specifiek voor het VO

a. Toetsing en examinering

Aan de hand van de checklist van de VO Raad is het examineringsproces geëvalueerd en aangepast. Tevens is een ZWN-breed examenreglement opgesteld, met in een bijlage de bijzonderheden per school. Verder onderzoeken de scholen op welke wijze het aantal toetsen kan worden teruggedrongen en in hoeverre summatieve toetsen vervangen kunnen worden door formatieve toetsen.

b. VMBO-Techniek

Dit vak wordt als zodanig niet formeel gegeven op onze scholen. Wel wordt in het periode-onderwijs (dagelijks de eerste 2 uur) en in kunstvakken veel aandacht besteed aan de technische aspecten van bijvoorbeeld houtbewerken, smeden en koper slaan.

4. Risicomanagement

4.1 Strategie

ZWN volgt een strategie waarbij de belangen van de leerling centraal staan. Wij hebben de overtuiging dat wij een bijzondere meerwaarde leveren aan onze leerlingen en willen zoveel mogelijk leerlingen de mogelijkheid bieden om van onze scholen gebruik te maken. Dit betekent dat we open staan voor groeimogelijkheden, ook als deze risico's en kosten met zich meebrengen, zoals voorinvesteringen. Wij willen bewust inspelen op de toegenomen landelijke belangstelling voor vrijescholen, maar tegelijkertijd moet de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd zijn en mag dit niet ten koste gaan van groei. Daarnaast worden de reguliere ontwikkelingen gemonitord en beoordeeld op bijkomende risico's. Te denken valt aan ontwikkelingen in leerlingenaantallen, de mate waarin wij zichtbaar kunnen blijven in de toegenomen concurrentie in het onderwijs en de eisen die dit aan ons als werkgever stelt.

4.2 Operationele activiteiten

Naast de meer strategische oriëntatie is ZWN zich ook bewust van de operationele vertaling hiervan. Bij verschillende interne ontwikkelingen wordt steeds nagegaan wat de impact hiervan is op de organisatie: zowel op pedagogisch/onderwijskundig gebied, als op de meer bedrijfsmatige aspecten van de scholen.

De administratieve organisatie is beschreven op zo'n manier dat fraudegevoeligheid en mogelijkheden tot corruptie tot een minimum beperkt zijn. Jaarlijks voert de accountant hier controles op uit en bevestigt dit beeld.

4.3 Financiële positie

ZWN heeft in 2020 een positief resultaat na bestemming behaald ter hoogte van 184.906 euro. Dit resultaat sluit goed aan bij het resultaat van het vorige jaar: in 2019 was sprake van een positief saldo ter hoogte van 233.099 euro.

Het gecorrigeerde positieve resultaat op ZWN-niveau (184.906 euro) wordt veroorzaakt door een positief resultaat in Leiden (+114.586 euro), Rotterdam (+70.900 euro) en Den Haag VO (+76.097 euro). Het positieve resultaat in Den Haag VO is mooi, gezien het negatieve eindresultaat dat begroot was. Ook voor Rotterdam is sprake van een goed resultaat, aangezien de school extra eerste klassen moest voorfinancieren. Ook de financiën van Leiden zijn positief: aanzienlijk boven de begrote taakstelling.

Voor Den Haag PO geldt een negatief resultaat ter hoogte van 76.678 euro. Dit wordt veroorzaakt door hoge vervangingskosten ten gevolge van hoog ziekteverzuim (die normaliter boven een drempelbedrag van 100.000 door het Vervangingsfonds gedekt zouden worden, maar niet alle kosten voldeden aan de criteria van het fonds, met name kosten van detacherebureaus voldeden niet), een eenmalige uitkering tgv de nieuwe cao-stijging die slechts ten dele kon worden opgevangen door de extra rijksmiddelen en extra uitgaven ten gevolge van het covid virus.

Voor de International Waldorf School The Hague (IWSTH) geldt dat het Fonds tot Steun een schenking heeft gedaan om de kosten in de aanloopfase te kunnen financieren. Daarmee komt het saldo uit op nul. .

Om de financiële situatie van de stichting gezond te houden is een taakstelling afgesproken met betrekking tot de groei van het weerstandsvermogen. Dit vormt de basis van de begroting. Gemiddeld ligt dit op 1%. De realisatie in Rotterdam lag in 2020 18.100 euro onder de taakstelling (89.000) in verband met de extra klassen die gefinancierd moesten worden. De realisatie van Den Haag VO lag 226.097 euro boven de taakstelling (-150.000 euro): daarmee is het budget dat gereserveerd was om geleidelijk te komen tot het gewenste evenwicht tussen inkomsten en uitgaven ruim behaald en

bleek dat geen gebruik gemaakt behoefte te worden van deze reservering. Dit wordt onder meer verklaard door een stijging van het aantal LWOO-subsidies. In Leiden lag het resultaat 33.300 euro boven de taakstelling (81.268 euro) en Den Haag PO lag 103.178 euro onder de taakstelling (26.500 euro), zoals hierboven is toegelicht. Op basis van deze realisatie krijgt de school die dit betreft de opdracht om de begrotingsdiscipline te versterken.

Naast de financiële resultaten heeft ZWN in de afgelopen jaren voor relevante indicatoren streefwaarden benoemd die een nadere indicatie geven van de financiële positie. Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de ratio's met beperkte afwijkingen door de jaren heen redelijk stabiel zijn. Daarbij liggen alle ratio's op of boven de ZWN-streefwaarden en ruim boven de signaleringswaarden van de inspectie.

Indicator	Inspectie-signalering	2017	2018	2019	2020	ZWN-doelstelling
Solvabiliteit 2	>30 %	60 %	57%	62%	60%	>50%
Liquiditeit	>0,75	1,79	1,64	1,88	1,85	>1,50
Weerstandsvermogen	>5%	18%	15%	16%	16%	15-20 %
Gecorrigeerd weerstandsvermogen voor mva	Nvt	6 %	5%	7%	7%	5-10%
Normatief Eigen Vermogen	3.556.608				3.807.369	

In principe wordt jaarlijks een rendement van 1% afgesproken om eventuele eerste tegenvallers op te vangen en het weerstandsvermogen op peil te houden. Voor 2020 was een lager percentage van 0,2% (46.768 euro). Met het huidige resultaat van 184.906 euro is dit ruimschoots behaald en komt het rendement op ca 0,8% uit.

De impact en vertekening van de extra OCW-middelen uit december 2019 op de indicatoren blijken mee te vallen: dit heeft te maken met een spreiding van het daadwerkelijk uitgeven van de extra middelen ten gevolge van covid: een aantal uitgaven zijn uitgesteld tot 2021. Dit kan in 2021 wel tot een lichte daling van de indicatoren leiden. Daar staat tegenover dat tgv covid de nodige aanvullende middelen verwacht worden.

Met deze indicatoren zit ZWN wat betreft alle indicatoren op of boven de streefwaarden. Op grond van de bovenstaande cijfers doet de stichting het op dit moment goed. De stichting heeft goed zicht op de risico's en onzekerheden met betrekking tot haar financiële positie. Van zaken als liquiditeitsrisico's en renterisico's is geen sprake. Verder is het beleid van de stichting om geen externe financiering af te sluiten en is daar vooralsnog geen aanleiding toe, waardoor onzekerheden mbt mogelijkheden om financiering aan te trekken en valutarisico's niet aan de orde zijn.

Schatkistbankieren

In juni 2020 is besloten om over te gaan op schatkistbankieren in verband met de negatieve rente op vermogen bij commerciële banken. Een van de spelregels daarbij is dat hierbij geen private middelen ingebracht kunnen worden. Om die reden is een deel van de private reserves herbestemd als publiek vermogen.

Normatief eigen vermogen

Het Eigen Vermogen is € 250.761 hoger dan het normatief Eigen Vermogen. Het Eigen Vermogen neemt de komende jaren af doordat de bestemmingsreserves ingezet zullen worden en zo onttrokken worden aan het Eigen Vermogen.

B2 Staat van baten en lasten 2020

	2020	Begroting 2020	2019
	€	€	€
Baten			
3.1 Rijksbijdragen	21.288.432	20.405.494	21.121.320
Overige overheidsbijdragen			
3.2 en -subsidies	633.770	443.926	811.911
3.5 Overige baten	<u>2.456.386</u>	<u>2.624.408</u>	<u>2.655.800</u>
Totaal baten	24.378.588	23.473.828	24.589.031
Lasten			
4.1 Personeelslasten	19.812.445	18.623.793	19.210.905
4.2 Afschrijvingen	420.714	444.487	433.016
4.3 Huisvestingslasten	1.724.981	1.674.970	1.846.490
4.4 Overige lasten	<u>2.556.574</u>	<u>2.726.727</u>	<u>2.709.456</u>
Totaal lasten	<u>24.514.714</u>	<u>23.469.976</u>	<u>24.199.867</u>
Saldo baten en lasten	<u>-136.126</u>	<u>3.852</u>	<u>389.164</u>
Financiële baten en lasten			
5 lasten	-1.797	0	439
Resultaat voor resultaatbestemming	<u>-137.923</u>	<u>3.852</u>	<u>389.603</u>
Bij: onttrekking bestemmingsreserve publiek	<u>322.829</u>	<u>42.915</u>	<u>-166.504</u>
Resultaat na resultaatbestemming	<u>184.906</u>	<u>46.767</u>	<u>223.099</u>

4.4 Financiële verslaggeving

Vier keer per jaar vindt een financiële verslaglegging plaats: in april, in juli (intern), in oktober en in december (onderdeel van de begroting). Hierbij wordt verslag gedaan van de realisatie ten opzichte van de begroting (op ZWN-niveau en ten aanzien van de afzonderlijke vestigingen). Verder wordt de ontwikkeling van de verschillende indicatoren aangegeven: financiële ratio's (rentabiliteit, liquiditeit, solvabiliteit (gecorrigeerd) weerstandsvermogen en niet financiële risico's (onderwijskwaliteit, ziekteverzuim, leerlingenaantal, klachten).

Vier samenwerkingsverbanden

De drie VO-scholen zijn aangesloten bij een eigen samenwerkingsverband rond passend onderwijs. De uitgebreide financiële en beleidsmatige verantwoording verloopt via deze stichtingen. Op hoofdlijnen hier een impressie per school:

- In Rotterdam heeft de school in schooljaar 2019- 2020 € 91.220 aan ondersteuningsbekostiging ontvangen. Dit is 20K meer dan voorgaande jaren. Reden van de toename is onder andere dat de scholen nu zelf de middelen hebben gekregen voor de begeleider passend onderwijs (BPO), maar ook omdat de school is gegroeid. In 2020 had de school 17 leerlingen met een OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP). Van de 17 leerlingen zijn er in maart 2021 nog 15 leerlingen die hiervoor in aanmerking komen. Twee leerlingen zijn naar een andere school begeleid. Voor de volledige ondersteuning die de school biedt is de vergoeding van het samenwerkingsverband ontoereikend. Dit betekent dat de school zelf een stevige eigen bijdrage levert aan het vormgeven van de zorg. De school is daar graag toe bereid.
- In Leiden heeft de school € 95.318 ontvangen van het samenwerkingsverband. In totaal is door het samenwerkingsverband aan het Marecollege voor 17 leerlingen een OPP's afgegeven. Er zijn 42 (voor)examenleerlingen gecoacht en leerlingen hebben een half uur per week specifieke ondersteuning ontvangen in 7 disciplines: euritmie-ondersteuning, kunstzinnige therapie, individuele coaching, hoogbegaafdheid, begrijpend lezen, extra rekenen, faalangstreductie.
- In Den Haag VO is vanuit het samenwerkingsverband 81.184 euro ontvangen.
- Den Haag PO-ABB heeft in 2020 € 74.669 ontvangen van het samenwerkingsverband. Hiervan was € 62.139 bestemd voor basisondersteuning. Met dit geld worden interne en externe hulpverleners ingeschakeld om extra remedial teaching of andere ondersteuning te bieden. Er is € 12.530 ontvangen voor een drietal individuele arrangementen. De besteding van de gelden wordt aan het einde van ieder arrangement met ouders en SPPOH besproken in de evaluatie van het arrangement. Daarnaast zijn er drie toelaatbaarheidsverklaringen afgegeven voor het speciaal (basis) onderwijs.
- Den Haag PO-IWSTH heeft in 2020 € 8.583 ontvangen van het samenwerkingsverband. Dit bedrag is volledig bestemd voor basisondersteuning. Met dit geld worden interne en externe hulpverleners ingeschakeld om extra remedial teaching of andere ondersteuning te bieden.

4.5 Wet- en regelgeving

De scholen bevinden zich in een omgeving waarbij sprake is van complexe wet- en regelgeving die voortdurend in beweging is. Samen met het stafbureau worden deze ontwikkelingen gemonitord. Hierbij wordt, waar nodig, gebruik gemaakt van externe expertise, om zo verzekerd te zijn van een goede aansluiting bij externe ontwikkelingen. Uitgangspunt is om steeds op alle ontwikkelingen voorbereid te zijn, deze te analyseren op mogelijke impact voor de stichting en zo nodig tijdig maatregelen te nemen om ongewenste effecten te voorkomen.

Een organisatie is 'in control' (goed bestuur) als ze de interne en externe onzekerheden onderkent en maatregelen neemt, zodat de organisatie voorspelbaar wordt en een balans tussen risico en beheersing wordt gevonden. ZWN is in dat opzicht in control: de afgelopen jaren zijn we niet of nauwelijks verrast door ontwikkelingen. We zagen deze aankomen en konden tijdig passende maatregelen nemen.

In de begroting wordt jaarlijks een inventarisatie gemaakt van de voorzienbare risico's die op de scholen afkomen en worden passende maatregelen voorgesteld. Voor 2020 waren dit de volgende risico's:

Interne risico's

- Hogere personeelskosten ivm ziekte, studie en krapte op de arbeidsmarkt
- Hogere juridische kosten ivm verdergaande juridisering van meningsverschillen
- Daling ouderbijdrage bijvoorbeeld tgv coronacrisis of aanpassing van de wetgeving

Externe risico's

- Rijks bezuinigingen/maatregelen
- Nieuwe cao: met name eenmalige uitkeringen worden vaak niet gedekt door extra inkomsten en kunnen een (tijdelijk) gat slaan in het budget.
- Daling leerlingenaantallen door nieuwe scholen in de regio of scholen zonder wachtlijst
- Aanzienlijke leerlingengroei die leidt tot extra kosten in de vorm van voorfinanciering (eerste 5 maanden van het schooljaar).

In de kwartaalrapportages worden ontwikkelingen van deze risico's beschreven evenals eventuele maatregelen.

4.6 Risicoprofiel

Onze scholen bevinden zich in een regio met een relatief stabiele demografische ontwikkeling: in Den Haag en Rotterdam is sprake van (enige) groei, in Leiden is mogelijk op termijn sprake van enige krimp. Ouders en leerlingen kiezen voor onze scholen op grond van het ideële profiel en de kleinschaligheid (zo bleek onder andere uit onderzoek van de Vereniging voor Vrijescholen). De afhankelijkheid van de externe concurrentie is vooralsnog gering, omdat geen andere school een vergelijkbaar profiel heeft. Echter, in Leiden is een initiatief gestart met veel aandacht voor de individuele ontwikkeling van leerlingen (Agora-school), hetgeen vorig jaar te merken was in het aantal aanmeldingen.

4.7 Interne risicobeheersings- en controlesysteem (B2)

Het ZWN risicobeheersing- en controlesysteem is opgezet om inzicht te krijgen in de mate waarin de strategische en operationele doelstellingen worden gerealiseerd, of er betrouwbare financiële rapportages zijn en of de navolging van relevante wet- en regelgeving is gegarandeerd.

Daarnaast bestaat het interne risicobeheersingssysteem uit:

- Planning- en control cyclus, met daarin onder andere:
Kaderbrief, meerjarenbegroting (exploitatie, liquiditeit en investeringen) opgebouwd vanuit de formatieplanning, voorafgaand aan het schooljaar en opgesteld binnen de door de raad van toezicht gestelde kaders. Verantwoording vindt plaats via periodieke rapportages per verslagjaar en wordt afgerond met de jaarrekening. Alle rapportages zijn opgesteld volgens de standaard rapportagestructuur en de handleiding voor de inrichting van de financiële verslaglegging.
- Risico analyse:
Er is een risico analyse opgesteld die jaarlijks wordt geactualiseerd. Op grond van deze risicoanalyse zijn indicatoren opgesteld m.b.t liquiditeit, solvabiliteit en (gecorrigeerd) weerstandsvermogen. In 2020 is besloten om ten behoeve van een bouwproject in Rotterdam eenmalig af te wijken van de vastgestelde indicator rond het gecorrigeerde weerstandsvermogen. Omdat deze extra kosten binnen de begroting van de komende jaren kunnen worden opgevangen, heeft de bestuurder vastgesteld dat dit verantwoord is.

De werking van deze systematiek heeft enerzijds een preventief effect, waarbij de noodzakelijke omvang van het gecorrigeerd weerstandsvermogen getoetst wordt aan de hand van de risico's. Tevens wordt jaarlijks een rendementseis vastgesteld op basis van de risicoanalyse. Verder wordt gedurende het jaar gestuurd op de realisatie ten opzichte van de begroting aan de hand van kwartaalrapportages.

5. Onderwijs en bedrijfsvoering

5.1 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken

5.1.1 Vrijeschool visie op onderwijskwaliteit

Vrijescholen hebben een eigen visie op kwaliteit van onderwijs. Hierbij baseren wij ons op de uitgangspunten van Rudolf Steiner en sluiten wij aan bij de driedeling van Gert Biesta.

Ons onderwijs is gericht op het bijdragen aan de individuele ontwikkeling van de leerling. Daarbij wordt een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van het denken, het gevoel en de wil nagestreefd. Cognitieve, kunstzinnige en sociale vorming krijgen gelijkwaardige aandacht. Niet de leerstof, maar de ontwikkelingsmogelijkheden (aansluitend bij de leeftijdsfase van de leerling) en de individuele mogelijkheden van de leerling staan centraal. De leerlingen moeten hun mogelijkheden en talenten kunnen ontdekken en ontplooien. Het vrijeschoolleerplan maakt het mogelijk dat zij een ruime kijk op zichzelf en de samenleving kunnen ontwikkelen. Hierdoor worden leerlingen zich bewust van hun interesses en hun, vaak onbewust aanwezige, mogelijkheden en idealen. De keuze voor een vervolgopleiding en beroep kan dan vanuit hun eigen motivatie plaatsvinden. Zo kunnen zij een wezenlijke en betrokken bijdrage aan de samenleving leveren.

Daarnaast is het van belang dat leerlingen leren omgaan met onderlinge verschillen. Zij moeten leren samenwerken en daarbij respect tonen voor de ander en andermans kwaliteiten leren zien en waarderen (breder dan, maar wel aansluitend op burgerschapsvorming). Met name in de ambachtelijke vakken en de kunstvakken komen deze aspecten – in heterogene groepen waar dat kan – aan bod.

Tot slot is het van groot belang dat leerlingen zich ook op het cognitieve vlak goed ontwikkelen en worden voorbereid op de einddoelen van het examen.

Biesta² onderscheidt drie functies ten aanzien van de kwaliteit van onderwijs:

- Kwalificatie (bijbrengen van kennis en vaardigheden)
- Socialisatie (deel (leren) worden van groepen) en vaardigheden)
- Subjectwording (persoonsvorming: iemand worden, in de wereld staan)

De consequentie van het bovenstaande is dat er voldoende aandacht uit gaat naar kwalificatie, maar dat het accent ligt op subjectwording. Dit vraagt veel tijd en energie van leerlingen en leraren. Daarom is er geen ruimte over om te streven naar het oordeel excellent van de inspectie op het gebied van kwalificatie. Omdat de bekostiging daar wel nauw mee verbonden is, gaan de onderstaande hoofdstukken met name in op deze cognitieve opbrengsten.

In het VO is een landelijk visitatiekader ontwikkeld, gebaseerd op waarderend onderzoek. In de toekomst zullen ook ZWN-scholen gevisiteerd worden, door covid heeft de planning vertraging opgelopen.

5.1.2 Primair onderwijs

Opbrengsten en schooladviezen 2020

De uitbraak van de covid-19 pandemie heeft grote invloed gehad op het onderwijs en zeker op de meting van opbrengsten. De belangrijkste impact is dat het ministerie van OCW heeft besloten om in 2020 geen eindtoetsen af te laten nemen in klas 6 (groep 8) omdat deze na de lockdown geen betrouwbaar beeld zouden geven. Daarmee is het voor de school niet mogelijk geweest om de eindopbrengsten in 2020 te vergelijken met die in de voorliggende jaren. De impact van de maatregelen in 2019 en 2020 om de kwaliteit

² Biesta, Gert (2009). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*

van het didactisch handelen te versterken is dan ook niet zichtbaar geworden uit deze meting. Aan het einde van het schooljaar zijn in alle klassen wel de reguliere E-toetsen (niet methode toetsen van Cito en SVT) afgenomen. De schooladviezen zijn in 2020 (zoals altijd) vastgesteld aan de hand van de opbrengsten in klas 5 en begin klas 6. Door het ontbreken van de eindtoets zijn er geen bijstellingen gedaan. Wel is er kansrijk geadviseerd.

Tussenopbrengsten 2020

Rekenen

In de zomer van 2020 scoorde een van de twaalf klassen onvoldoende op rekenen t.o.v. de norm. Daarnaast laten vijf groepen (in de laagste klassen) een minder sterke vaardigheidsgroei zien dan dat er op basis van de norm mag worden verwacht. Dit lijkt in ieder geval voor een deel toe te schrijven aan de periode van (online) afstandsonderwijs. In het kader van het NPO zal daar aandacht aan besteed worden.

Technisch lezen

In de zomer van 2020 scoorden 3 klassen onvoldoende op technisch lezen t.o.v. de norm. Van die klassen is er één klas die ook een te lage groei in de vaardigheidsscores laat zien. Zeker voor de lagere klassen lijkt het niet regelmatig gestructureerd oefenen tijdens de lockdown hier negatief uit te pakken, al moet daarbij worden opgemerkt dat ons onderwijs maakt dat onze leerlingen in klas 1 en 2 op technisch lezen vaak aan de lage kant scoren.

Spelling

De school is voor spelling overgestapt op nieuwe toetsen van Cito. De uitkomsten zijn om die reden slecht te vergelijken met voorgaande jaren. Op zich lijken de scores in lijn met de landelijke norm aan het einde van het schooljaar 2019-2020. Het valt op dat de vaardigheidsscore hier ruim boven die norm ligt. Hier doen de 1^e klassen het ook goed met één klas ruim boven de norm en één klas daar nog net onder, maar met een sterke groei in de vaardigheid. Het afstandsonderwijs (met o.a. veel spellingsoefeningen) lijkt hier geen negatieve invloed te hebben gehad.

Conclusie

Het gemis aan fysiek onderwijs op school heeft zeker impact gehad op de leerprestaties van de leerlingen, maar die is niet per se alleen maar negatief geweest. Alle aanpassingen in het verzorgen van het onderwijs en het geven van onderwijs op afstand zorgen ervoor dat de resultaten niet eenvoudigweg te vergelijken zijn met voorgaande jaren. De discrepantie tussen tussenopbrengsten en de eindtoetsen in de voorgaande jaren blijft een punt van zorg en aandacht. Aan het begin van het schooljaar 2020-2021 is er daarom voor gekozen om hier, zeker t.a.v. het rekenonderwijs, goed op te blijven letten. Daarbij wordt er ook goed gekeken naar het didactisch handelen en de manier waarop er wordt getoetst.

5.1.3 Voortgezet onderwijs

Opbrengsten

In 2020 zijn de centrale examens (CE) geschrapt en werd aan de hand van de schoolexamens bepaald of de leerlingen geslaagd waren. De schoolexamens (SE) sluiten veel beter aan op de behandelde stof dan het CE: dit verklaart waarom het slagingspercentage bij alle scholen sterk is gestegen. In de media werd dit ten onrechte als "onvolwaardig examen" weggezet, terwijl de kwaliteit van het onderwijs ten opzichte van voorgaande jaren onveranderd is gebleven. Uit de eerste onderzoeken in het vervolgonderwijs is van enige deficiëntie dan ook geen enkele sprake.

Tabel 1 - Slagingspercentages examenjaren 2017-2020

Rotterdam	VWO	HAVO	MAVO
2017	96	82	91
2018	76	88	96
2019	83	84	98
2020	100	96	100
Leiden			
2017	100	97	95
2018	100	92	96
2019	100	93	90
2020	100	100	100
Den Haag			
2017	94	83	72
2018	95	81	67
2019	87	82	73
2020	100	98	99
Landelijk 2020	99,2	97,5	99.2

NB: de slagingspercentages zijn in de jaren 2017-2019 gebaseerd op zowel het CE als het SE, in 2020 alleen op basis van het SE.

Examenresultaten

De resultaten van het SE lagen op een vergelijkbaar niveau als de voorgaande jaren. Door het wegvallen van het CE kunnen deze niet meegenomen worden in de beoordeling door de inspectie en zijn daarom in het kader van het bestuurlijk jaarverslag niet relevant.

5.2 Bedrijfsvoering

In 2020 speelden de volgende ontwikkelingen op gebied van bedrijfsvoering binnen ZWN:

- In het kader van corona is op alle scholen een onderzoek uitgevoerd naar de ventilatie en het co2-gehalte in de lokalen. Dit bleek op de meeste plekken op orde, op één plek zijn beperkte maatregelen genomen om de kwaliteit te verbeteren. De ouders zijn hierover geïnformeerd
- Op de scholen is het beleid mbt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verder geïmplementeerd, hetgeen met name tgv corona weer nieuwe vraagstukken opleverde: enerzijds was er de wens om zo snel mogelijk betrokkenen te informeren over eventuele besmettingen, anderzijds moest de privacy bewaakt worden.
- De voorbereiding van de aanbesteding van ict-hardware is eind 2020 opgestart.
- Er is een bovenschoolse contractbeheerder benoemd die zorgt voor de stroomlijning van de contracten, de tijdige opvolging van contracten die dreigen af te lopen en het tijdig signaleren van aflopen van Europese Aanbestedingen.
- Het bestaande treasury beleid (treasurystatuut) is conform afspraak bij het opstellen van de begroting 2021 herijkt aan de OCW-regeling Beleggen en Belenen en is vastgesteld.
- Onder leiding van de begeleidingsdienst voor vrijescholen is de onderlinge samenwerking binnen de financiële administratie en het stafbureau onderzocht en is een traject gestart om te komen tot verdere verbetering en professionalisering.
- In 2020 heeft op alle ZWN-scholen een coronacheck in het kader van de RI&E plaats gevonden.

- In Leiden is in verband met groei behoefte aan meer lokalen: hier is in voorzien door samen met vrijeschool Mareland (PO) een gebouw in dezelfde straat te delen.
- In Rotterdam wordt de locatie gesloopt waar nu koorzang wordt gegeven. Er zijn geen alternatieven in de buurt beschikbaar. Naast de school is een voormalig badhuis dat eveneens op de nominatie staat om gesloopt te worden. De school wil dit gebouw aanschaffen in 2021/2022 om zo dit belangrijke vak te kunnen blijven geven. Verder is in Rotterdam onderzocht of de nevenvestiging aan de Oudedijk verruild kan worden voor een ingrijpend verbouwde school aan de Vondelweg. In 2021 wordt een casestudy naar de haalbaarheid en betaalbaarheid uitgevoerd.

5.3 Personeelsbeleid

- Bovenschools zijn de werkzaamheden van de nieuwe medewerker personeel uitgebreid met HR-taken, waarmee de scholen beter en meer inhoudelijk ondersteund kunnen worden. Aanvankelijk bleek dat de overgang naar het nieuwe personeelsadministratiesysteem veel tijd te vergen. Dit is nu op orde, in 2020 is de HR-functie verder ingevuld.
- In 2020 heeft de mr ingestemd met de herziening van het functiegebouw, de wijzigingen zijn ingevoerd per 1 augustus 2020.
- Er is een start gemaakt met het vormgeven van ontwikkeltijd in het kader van de nieuwe cao.
- In 2020 is het levenfasebewust personeelsbeleid opgesteld en vastgesteld, op basis waarvan meer invulling wordt gegeven aan strategisch hrm beleid.
- Per 1 augustus 2020 is het aantal leraren in LC uitgebreid: van 29,8 in 2018 naar 45,1 in 2020. De onderstaande tabel geeft de ontwikkeling per salarisniveau weer:

	LB	LC	LD
2018	52,6	29,8	17
2020	37,7	45,1	17,2

- Uitkeringslasten na ontslag worden gemonitord. Waar zinvol worden voormalig collega's begeleid in het vinden van nieuw werk, afhankelijk van de kosten/baten afweging wordt daarbij een re-integratiebureau ingeschakeld.
- Tgv de leerlingengroei is het aantal fte in de afgelopen jaren geleidelijk uitgebreid.

5.4 Financieel beleid

Het financieel beleid is gericht op het realiseren en behouden van een structureel gezonde situatie, waarbij de beschikbare middelen zo veel mogelijk worden ingezet voor het geven van onderwijs. De vastgestelde ratio's zijn daarbij leidend: deze vormen een verantwoorde ondergrens. Als er meer financiële ruimte (bijvoorbeeld door groei of herziening van het bekostigingsstelsel) ontstaat, wordt deze ingezet voor het onderwijs. Verder hebben vestigingen een zekere eigen mate van financiële verantwoordelijkheid. De inkomsten ten gevolge van het aantal leerlingen vormen de basis van de inkomsten van de scholen: bij groei levert dit dus meer inkomsten op, bij krimp moet de daling van inkomsten binnen de scholen opgevangen worden.

Volgens een planning en control cyclus wordt op verschillende momenten in het jaar gestuurd op het realiseren van deze gezonde situatie.

5.5 Duurzaamheid

ZWN streeft naar optimalisering van de duurzaamheid. Hiertoe zijn diverse maatregelen genomen (zonnepanelen, groene stroom, meerjarenonderhoudsplannen). Het komende jaar wil de werkgroep Bedrijfsvoering vervolgstappen zetten in meer duurzaam facilitair beleid.

6. Toekomstige ontwikkelingen

6.1 Ontwikkelagenda

In het nieuwe Schoolplan 2019-2023 zijn voor het VO de volgende hoofdthema's uitgewerkt:

- Antroposofisch mensbeeld: versterken van het werken vanuit het antroposofisch mensbeeld en daarbij anticiperen op externe ontwikkelingen (maatwerk curriculum.nu, flexibilisering, formatief toetsen, hedendaags VS ict-beleid). Dit gebeurt door het mensbeeld te expliciteren/vertalen, het onderwijs hier vervolgens op te verbeteren en dit te monitoren via visitaties
- Onderwijs: versterken onderwijs door meer aandacht voor iedere leerling: bijvoorbeeld door middel van differentiatie, coaching, begeleiding, stimuleren eigenaarschap, zoeken naar maatregelen in de structuur (bijv. aanpassing omvang van de lessen) en daar op schoolniveau heldere keuzes in te maken.
- Werkgeverschap: aantrekkelijke werkgever zijn/blijven in antwoord op lerarentekort door middel van profileren als "gepassioneerde werkomgeving", passende beloning (functiemix) en maatregelen om de werkdruk te verminderen

Voor de korte termijn is hieronder per school aangegeven welke beleidsvoornemens geformuleerd zijn. Hierbij wordt eventueel benodigde extra inzet van collega's gefinancierd binnen de beschikbare taaktijd: het lukt om dit te realiseren zonder aanvullende investeringen.

Per vestiging zijn (deels aansluitend) de volgende doelstellingen geformuleerd voor 2020/2021, in mei/juni 2021 worden deze geëvalueerd en bijgesteld voor het schooljaar 2021/2022:

Den Haag VO

- aandacht voor het mensbeeld binnen de antroposofie: cursus voor ouders vrijeschool pedagogiek ook (nieuwe) leerkrachten
- overgang van middenbouw en bovenbouw verbeteren, inclusief de determinatie
- herinrichten leerwegen, mavo en praktisch vmbo-t onder meer leidend tot verbetering van de opbrengsten
- aanwakkeren van eigenaarschap bij leerlingen door zoeken naar nieuwe vormen, secties meer leven inblazen, doorlopende leerlijnen, leerplan maken

Leiden

- starten met inhoudelijke werkgroep antroposofie
- tweede pilotjaar 70min-rooster, evaluatie en definitief besluit invoering.
- ontwikkelenvisie en toets beleid (deelname aan landelijke Leerkring VvVS)
- verbeteren huiswerk en taalontwikkeling
- leerlingenwerving verbeteren om tot oorspronkelijke doelaantallen te komen
- versterken functioneren leerlingenraad en vergroten leerlingenbetrokkenheid
- ontwikkeling meer maatwerk en keuzemogelijkheden voor leerlingen
- deskundigheidsbevordering medewerkers: aandacht voor korte en lange termijnontwikkeling in relatie tot de eigen loopbaan

Rotterdam

- het jaarthema is: verbeteren en versterken (in aansturing op het schoolplan). Het versterken van de vrijeschool door:
 - menskunde in PV, studiedagen antroposofie, scholing ouderavonden.
 Het verbeteren van de lessen door:

- de lespraktijk centraal te stellen en te studeren op de vraag "wat is een goede les". Dit moet ook worden gezien met het oog op de opbrengsten. De school zal daar door oa Maurice van Werkhoven in worden begeleid.
- toets beleid zal verder worden ontwikkeld en er zal worden gewerkt aan een meer formatieve toets cultuur. Er is onder andere deelname aan de landelijke Leerkring VvVS).
- kleinere klassen, zorgen voor studieruimten en begeleiding vanuit het ondersteuningsteam (heilpedagogiek en hoogbegaafdheid)
- vrije ruimte: alle leerlingen kunnen zich op dinsdagmiddag inschrijven voor zogenaamde "atelieruren": onderwijs op maat dat aansluit bij de vraag van leerlingen
- opvang van leerlingengroei
- zoeken naar oplossingen voor het muzieklokaal

Abbenbroekweg

- onderwijskwaliteit (niveau opbrengsten, kwaliteit van toetsen, didactisch handelen, hoogbegaafdheid, lvs kleuters)
- organisatie inrichting (werkverdelingsplan incl taakverdeling en besluiten over vaklessen, versterking directie)
- versterken financiële situatie dmv structureel evenwicht inkomsten en uitgaven voor de lange termijn

International Waldorfschool The Hague

- voortzetting PR en Marketing om de groei te continueren
- curriculum ontwikkeling in het kader van afstemming van de Waldorf pedagogie op de International Primary Curriculum (IPC)-eisen
- toepassen van de Non-violence discipline in het klassenmanagement (Rosenberg)
- groei lerarenteam vraagt om visie- en teamvorming

6.2 Regeling jaarverslaggeving onderwijs

Continuïteitsparagraaf

Jaarlijks wordt binnen ZWN bij het opstellen van de begroting gekeken naar de vooruitzichten van de organisatie op het gebied van continuïteit. Dit aspect wordt periodiek in de voortgangsverslagen van de bestuurder aan de raad van toezicht belicht. Een belangrijke factor hierbij is de ontwikkeling van de leerlingenaantallen. De scholen bevinden zich in een regio waar vooralsnog geen daling van het aantal leerlingen is voorzien. Daarnaast is sprake van een landelijke trend, waarbij vrijescholen groeien tegen de demografische ontwikkelingen in. Ook ZWN kent deze groei, op dit moment leidt dit vooral tot groei bij de vestigingen in Rotterdam en Leiden. In Den Haag was in 2018 en 2019 sprake van een daling van het aantal leerlingen. In 2020 is deze trend gekeerd en is weer sprake van groei die zich in 2021 heeft doorgezet.

Onderwijs is in principe een stabiele sector: er zijn altijd leerlingen die onderwijs behoeven en er is politiek voldoende draagvlak voor tenminste de basisbekostiging. De diverse internationale ontwikkelingen (kredietcrises) hebben wel hun impact op de beschikbare middelen, maar leiden, vooralsnog, niet tot een aantasting van de bestaanszekerheid. De verwachting is dat dit ook in de (nabije) toekomst niet het geval zal zijn, al zijn de lange termijn gevolgen van covid nog lastig te voorspellen.

Ter versterking van de eigen positie is in de afgelopen jaren gestuurd op het realiseren van een passend weerstandsvermogen. Een belangrijk deel van dit weerstandsvermogen is op voorhand bestemd voor onderhoud, waardoor het deel dat beschikbaar is voor onvoorziene situaties en/of investeringen (het zogenaamde gecorrigeerde weerstandsvermogen) beperkt is: dit is een bewuste keuze om niet onnodig veel middelen aan het onderwijs te onttrekken. In 2020 voldoet ZWN aan de eigen streefwaarden (5%-10%). Voor de komende jaren is het principiële besluit genomen om ruimte te maken voor het bouwproject in Rotterdam en tijdelijk af te wijken van deze norm: de begrote extra last van het project past goed binnen de begroting, maar gedurende twee jaar zal het gecorrigeerd weerstandsvermogen onder de norm zakken. Hierdoor is het echter mogelijk om het muziekonderwijs in Rotterdam een kwaliteitsimpuls te geven, de keuze voor afwijking is derhalve bewust gemaakt. Er zal in 2021 nog een finale check plaatsvinden met betrekken tot het kostenplaatje.

Jaarlijks wordt, voorafgaand aan het opstellen van de begroting, een Kaderbrief opgesteld, waarin de ambities, risico's en eventuele maatregelen voor ZWN benoemd worden. De Kaderbrief vormt de basis voor een beleidsrijke meerjarenbegroting, waarin tevens een risico-paragraaf is opgenomen. Voor de komende jaren is een positieve sluitende meerjarenbegroting afgegeven, waarbij voor Den Haag (in verband met de daling van het aantal leerlingen) een taakstellende bezuiniging is opgenomen. Op grond van de onderstaande tabel wordt duidelijk dat in de komende jaren een verdere stijging voorzien is van de rijksbekostiging ten gevolge van de stijging van het aantal leerlingen. Met deze stijging van het aantal leerlingen stijgen ook de kosten, met name in de vorm van het aantal personeelsleden.

De meerjarenbegroting is verder conservatief opgesteld, waarbij geen vergaande groei is geprognoseerd: dit wordt van jaar tot jaar ingeschat gezien de fluctuaties op de onderwijsmarkt, maar ook gezien de bestuurlijke afspraken in Rotterdam om de groei te maximaliseren en de beperkingen om de huisvesting uit te breiden.

Door buitenstaanders wordt de relatief gemiddeld hoge ouderbijdrage als risicofactor beschouwd. In formele zin is dit juist: er is immers sprake van een vrijwillige bijdrage die niet afdwingbaar is. Desalniettemin is voor de meeste ouders duidelijk waar deze middelen voor worden ingezet: de extra vakken en kwaliteit van onderwijs en materiaal. Alle extra inkomsten komen ten goede aan het onderwijs dat aan hun kinderen wordt geboden. Jaarlijks wordt hierover verantwoording afgelegd aan ouders in het ouderoverleg. Gezien de historische ontwikkeling is er geen aanleiding om dit punt als serieuze bedreiging op te vatten. Dit laat onverlet dat deze inkomsten jaarlijks nauwlettend gemonitord worden. De nieuwe wet mbt de ouderbijdrage (ingangsdatum augustus 2021) sluit goed aan op de huidige praktijk: als ouders geen ouderbijdrage betalen heeft dit geen gevolgen voor het onderwijsaanbod aan hun leerlingen. ZWN voldoet aan deze voorwaarde, waardoor hier vooralsnog geen aanvullende risico's uit voortkomen.

Tot slot een belangrijk aspect met betrekking tot de continuïteit (conform de regelgeving): het huisvestingsbeleid. In afstemming met de gemeente wordt nagegaan hoe de scholen over een toekomstbestendige huisvesting kunnen beschikken, die aansluit bij de ontwikkelingen van de scholen. Dit kan leiden tot een investeringsvraag in de toekomst, als blijkt dat de gemeente onvoldoende ruimte biedt. Rotterdam beschikt nu over een tijdelijke nevenvestiging. Met de gemeente Rotterdam is overeen gekomen dat er een nieuwe locatie beschikbaar gesteld wordt (de Vondelweg, waar de school enkele jaren geleden was gehuisvest). Deze wordt de komende jaren verbouwd volgens de hedendaagse normen, waarna een stabiele huisvestingssituatie zal ontstaan. De

vastgestelde meerjarenbegroting komt overeen met de meerjarenbegroting die hieronder is opgenomen.

A Gegevensset conform meerjarenbegroting 2021-2025

A1

KENGETAL	2020	2021	2022	2023
Personele bezetting in FTE				
- Management/ Directie	7,60	9,20	9,40	9,40
- Onderwijzend personeel	186,17	185,60	183,80	186,20
- Overige medewerkers	48,49	47,90	48,00	47,20
Totaal in FTE	242,26	242,70	241,20	242,80
Leerlingenaantallen ³	2.749	2.834	2.895	2.942

A2 Meerjarenbegroting

Balans

ACTIVA	2020	2021	2022	2023
VASTE ACTIVA				
Materiële VA	2.218.153	2.236.981	3.517.772	3.822.133
Financiële VA	7.560	7.650	7.740	7.830
TOTAAL VASTE ACTIVA	2.225.713	2.244.631	3.525.512	3.829.963
Vorderingen	1.423.444	1.030.000	1.060.000	1.090.000
Liquide middelen	5.011.767	5.154.877	3.959.899	3.943.270
VLOTTENDE ACTIVA	6.435.211	6.184.877	5.019.899	5.033.270
TOTAAL ACTIVA	8.660.924	8.429.508	8.545.411	8.863.233
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	45.423	45.423	45.423	45.423
Algemene reserve Publiek	397.411	459.453	594.352	857.683
Algemene reserve Privaat	2.050.000	2.050.000	2.050.000	2.050.000
Bestemmingsreserves publiek	1.314.535	1.067.625	1.007.625	1.007.625
VOORZIENINGEN	1.383.768	1.282.220	1.268.224	1.267.715

³ Hierbij zijn de leerlingenaantallen genoemd die per 1 oktober van het voorgaande jaar bij DUO zijn gemeld: dit aantal vormt de grondslag van de financiering over het volgende kalenderjaar.

LANGLOPENDE SCHULDEN	0	0	0	0
KORTLOPENDE SCHULDEN	3.469.787	3.524.787	3.579.787	3.634.787
TOTAAL PASSIVA	8.660.924	8.429.508	8.545.411	8.863.233

Staat/ Raming Baten en Lasten

BATEN	2020	2021	2022	2023
Rijksbijdrage	21.288.432	22.059.626	22.443.413	22.849.319
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	633.770	498.810	438.810	438.810
Overige baten	2.456.386	2.855.866	2.805.019	2.833.022
TOTAAL BATEN	24.378.588	25.414.302	25.687.242	26.121.151
LASTEN	2020	2021	2022	2023
Personeelslasten	19.812.445	20.436.690	20.642.368	20.989.944
Afschrijvingen	420.714	442.171	553.789	548.137
Huisvestingslasten	1.724.981	1.781.450	1.732.070	1.728.170
Overige lasten	2.556.574	2.716.116	2.624.116	2.591.567
TOTAAL LASTEN	24.514.714	25.376.427	25.552.343	25.857.818
Saldo baten en lasten	-136.126	37.875	134.899	263.333
Financiële baten en lasten	-1.797	0	0	0
Resultaat voor resultaatbestemming	-137.923	37.875	134.899	263.333
Resultaatbestemming	322.829	24.167	0	0
Resultaat na resultaatbestemming	184.906	62.042	134.899	263.333

7. Bijlagen B1, B2 en B3

- B1 (Belangrijkste risico's en onzekerheden) is verwerkt in paragraaf 1.6
- B2 (Interne risicobeheersings- en controlesysteem) is verwerkt in paragraaf 4.7
- B3 (Verslag toezichthoudend orgaan) is verwerkt in paragraaf 3.4

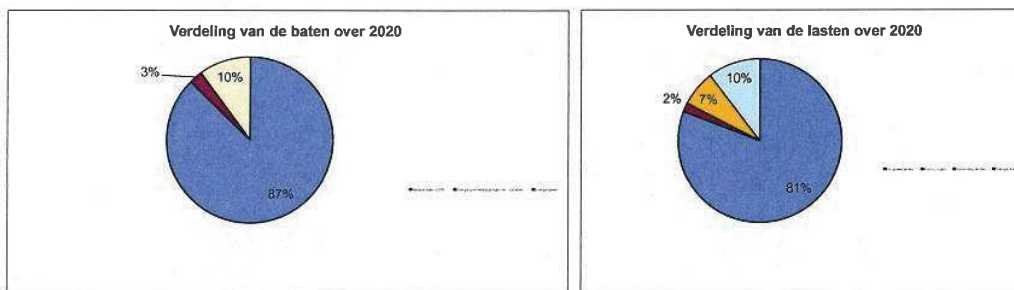
A3 Financiële situatie op balansdatum

	€	€
Het resultaat voor resultaatbestemming over 2020 bedroeg		(137.923)
Resultaatbestemming 2020		322.829
		<u>184.906</u>
Het resultaat na resultaatbestemming over 2020 bedroeg		
Het resultaat voor resultaatbestemming over 2020 bedroeg		(137.923)
Het resultaat voor resultaatbestemming over 2019 bedroeg		389.603
		<u>(527.526)</u>
Per saldo een verslechtering van het resultaat voor resultaatbestemming met		
Deze verslechtering van het resultaat voor resultaatbestemming is als volgt nader te analyseren:		
Baten		
Hogere Rijksbijdragen OCW	167.112	
Hogere Overige overheidsbijdragen	(178.141)	
Hogere Overige baten	<u>(199.414)</u>	
		(210.443)
Lasten		
Hogere Personele lasten	(601.540)	
Lagere Afschrijvingen	12.302	
Hogere Huisvestingslasten	121.509	
Lagere Overige materiële lasten	<u>152.882</u>	
		(314.847)
Lagere Financiële baten		<u>(2.236)</u>
		<u>(527.526)</u>

Het positieve resultaat over 2020 na resultaatbestemming bedraagt € 184.906. Dit is per locatie als volgt opgebouwd:

	€	€
Algemeen		
Bestemmingsreserve algemeen		0
Leiden		
Algemene reserve Publiek	84.316	
Bestemmingsreserve personeel	0	
Bestemmingsreserve gebouw	30.270	
Bestemmingsreserve project Wiki	0	
		114.586
Rotterdam		
Algemene reserve Publiek	(86.498)	
Bestemmingsreserve personeel	145.972	
Bestemmingsreserve gebouw	11.426	
Bestemmingsreserve project Wiki	0	
		70.900
Den Haag		
Algemene reserve Publiek	23.631	
Bestemmingsreserve personeel	42.915	
Bestemmingsreserve gebouw	9.551	
Bestemmingsreserve project Wiki	0	
		76.097
Abbenbroekweg (PO)		
Algemene reserve Publiek	(159.373)	
Bestemmingsreserve personeel	82.695	
Bestemmingsreserve algemeen	0	
		(76.678)
WSTH (PO)		
Algemene reserve publiek	0	
Bestemmingsreserve personeel	0	
Bestemmingsreserve algemeen	0	
		0
Totaal		<u>184.906</u>

Onderstaand treft u de verdeling van de baten en lasten grafisch weergegeven aan.



Onderstaand wordt een globale toelichting per vestiging gegeven.

Leiden

	2020 €	2019 €
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	114.586	(61.596)
	<u>114.586</u>	<u>(61.596)</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2019 toegenomen met € 176.182

Rotterdam:

	2020 €	2019 €
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	70.900	118.244
	<u>70.900</u>	<u>118.244</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2019 afgenomen met € 47.344

Den Haag:

	2020 €	2019 €
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	76.097	(109.309)
	<u>76.097</u>	<u>(109.309)</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2019 toegenomen met € 185.406

Abbenbroekweg (PO)

	2020 €	2019 €
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(76.678)	8.132
	<u>(76.678)</u>	<u>8.132</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2019 afgenomen met € 84.810

IWSTH (PO)

	2020 €	2019 €
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	0	(39.699)
	<u>0</u>	<u>(39.699)</u>

Kengetallen

		31-12-2020	31-12-2019
Liquiditeit:	<u>Liquide middelen + vordering + effecten</u> kortlopende schulden	1,85	1,88
Solvabiliteit:	<u>Eigen vermogen + voorzieningen</u> totaal vermogen	0,60	0,62
Weerstandsvermogen:	<u>Eigen vermogen</u> baten + financiële baten	16%	16%
Gecorrigeerd weerstandsvermogen:	<u>Eigen Vermogen - MVA</u> Totale Rijksbijdragen	7%	7%
Nomatief Eigen Vermogen	0,5 x (aanschafwaarde gebouw x 1,27) + boekwaarde resterende materiële vaste activa + 0,05 x alle baten	3.556.608	3.710.361

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de Stichting ZWN zowel qua liquiditeit als qua solvabiliteit in een gezonde positie verkeert.

Ontwikkeling leerlingenaantallen

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Leiden	527	538	545	601	627	643
Rotterdam	838	882	915	947	986	1.055
Den Haag	769	799	807	780	692	666
Den Haag PO	451	441	446	438	423	419
International Waldorfschool				13	21	51
Totaal	2.585	2.660	2.713	2.779	2.749	2.834



De liquide middelen zijn binnen de school verdeeld over een betaalrekening en een aantal kapitaal- en rendement-rekeningen. Gezien de richtlijnen over risico vrij beleggen is voor deze vorm gekozen om het risico zo veel mogelijk te mijden en het spaarrendement zo hoog mogelijk te maken.

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening geen gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die blootstellen aan renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.

Aangezien de rentestand een beperkte invloed heeft op het resultaat is het renterisico zeer klein. De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Er is een treasurystatuut opgesteld waarin wordt beschreven welke treasurytaken en -verantwoordelijkheden van toepassing zijn. Tevens worden hierin de beleidskaders vastgelegd voor diegenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn.

B1 Balans per 31 december 2020**Balans na resultaatbestemming****1 Activa**

		31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
Vaste activa					
1.2	Materiële vaste activa				
1.2.1	Gebouwen en terreinen	632.978		686.261	
1.2.2	Inventaris en apparatuur	1.585.175		1.728.405	
			2.218.153		2.414.665
1.3	Financiële vaste activa				
1.3.6	Overige effecten	7.560		7.470	
			7.560		7.470
Totaal vaste activa			2.225.713		2.422.135
Viottende activa					
1.5	Vorderingen				
1.5.1	Debiteuren	416.998		573.507	
1.5.2	Ministerie van OCW	139.509		116.626	
1.5.7	Overige vorderingen	551.674		662.902	
1.5.8	Overlopende activa	315.263		318.593	
			1.423.444		1.671.628
1.7	Liquide middelen		5.011.767		4.480.680
Totaal viottende activa			6.435.211		6.152.308
Totaal activa			8.660.924		8.574.444

2 Passiva

		31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
2.1	Eigen vermogen				
2.1.1	Stichtingskapitaal	45.423		45.423	
2.1.1	Algemene reserve Publiek	397.411		212.506	
2.1.1	Algemene reserve Privaat	2.050.000		2.050.000	
2.1.2	Bestemmingsreserves Publiek	1.314.535		1.637.364	
			3.807.369		3.945.293
2.2	Voorzieningen				
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	422.763		440.916	
2.2.3	Onderhoudsvoorzieningen	961.005		908.279	
			1.383.768		1.349.195
2.3.5	Langlopende schulden				
	Overige langlopende schulden		0		0
2.4	Kortlopende schulden				
2.4.3	Crediteuren	502.323		334.882	
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	843.225		804.682	
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	249.169		240.099	
2.4.9	Overige kortlopende schulden	50.453		62.076	
2.4.10	Overlopende passiva	1.824.617		1.838.217	
			3.469.787		3.279.956
Totaal passiva			8.660.924		8.574.444

B2 Staat van baten en lasten 2020

		2020		Begroting 2020		2019	
		€	€	€	€	€	€
Baten							
3.1	Rijksbijdragen	21.288.432		20.405.494		21.121.320	
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	633.770		443.926		811.911	
3.5	Overige baten	<u>2.456.386</u>		<u>2.624.408</u>		<u>2.655.800</u>	
	Totaal baten		24.378.588		23.473.828		24.589.031
Lasten							
4.1	Personeelslasten	19.812.445		18.623.793		19.210.905	
4.2	Afschrijvingen	420.714		444.487		433.016	
4.3	Huisvestingslasten	1.724.981		1.674.970		1.846.490	
4.4	Overige lasten	<u>2.556.574</u>		<u>2.726.727</u>		<u>2.709.456</u>	
	Totaal lasten		24.514.714		23.469.976		24.199.867
Saldo baten en lasten			<u>(136.126)</u>		<u>3.852</u>		<u>389.164</u>
5	Financiële baten en lasten		-1.797		0		439
	Resultaat voor resultaatbestemming		<u>(137.923)</u>		<u>3.852</u>		<u>389.603</u>
Af: dotatie bestemmingsreserve publiek							
Bij: onttrekking bestemmingsreserve publiek			322.829		42.915		(166.504)
	Resultaat na resultaatbestemming		<u>184.906</u>		<u>46.767</u>		<u>223.099</u>

	2020		2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo Baten en Lasten		(136.126)		389.164
Aanpassingen voor:				
Vrijval vooruitontvangen investeringssubsidies	0		0	
Afschrijvingen	420.714		433.016	
Mutaties voorzieningen	<u>34.573</u>		<u>264.025</u>	
		455.287		697.041
Veranderingen in vlottende middelen:				
Vorderingen	-/- (247.747)		(379.437)	
Schulden	<u>189.831</u>		<u>20.943</u>	
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		756.739		727.711
Ontvangen interest		(1.360)		512
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		755.379		728.223
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa (-/-)	(224.202)		(312.408)	
Desinvesteringen materiële vaste activa	0		0	
Investerings financiële vaste activa	<u>(90)</u>		<u>90</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		(224.292)		(312.318)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	0	0	0	0
Aflossing langlopende schulden -/-	<u>0</u>		<u>0</u>	
		0		0
Mutatie liquide middelen		<u>531.087</u>		<u>415.904</u>
Liquide middelen				
Beginstand liquide middelen		4.480.680		4.064.776
Eindstand liquide middelen		<u>5.011.767</u>		<u>4.480.680</u>
Mutatie liquide middelen		<u>531.087</u>		<u>415.904</u>

Algemeen**Activiteiten**

De activiteiten van de Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland bestaan uit het verstrekken van onderwijs volgens de pedagogische beginselen van Rudolf Steiner.

Verbonden partijen

Een overzicht van de benodigde toelichting omtrent verbonden partijen is in Model E opgenomen.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening over 2020 is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslagleggingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Tevens is de richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.

Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rapporteringsvaluta

De bedragen in de tabellen worden gepresenteerd in euro's. Als gevolg van afrondingen zijn in sommige gevallen geringe verschillen ontstaan. Deze verschillen tasten de betrouwbaarheid van de jaarrekening niet aan en zijn geen belemmering voor het verkrijgen van het vereiste inzicht.

Schattingswijzigingen

Er hebben zich in 2020 geen schattingswijzigingen voorgedaan.

Stelselwijzigingen

Er hebben zich in 2020 geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Financiële instrumenten**Algemeen**

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening geen gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die blootstellen aan renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Voor de grondslagen voor de waardering van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Aangezien de rentestand een beperkte invloed heeft op het resultaat is het renterisico zeer klein.

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art.2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inculsief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva**Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor de materiële vaste activa worden de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

Gebouwen	5%
Inventaris	10%
Computerapparatuur	20%

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Financiële vaste activa

De overige effecten worden gewaardeerd tegen de verkrijgingswaarde of lagere marktwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzondere waardevermindering verlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de instelling op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de instelling de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de staat van baten en lasten.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen die niet ter directer beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen.

Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van de stichting worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Voorzieningen

De voorzieningen worden niet tegen contante waarde gewaardeerd, omdat het effect van de tijdswaarde niet materieel is. De rente die wordt gerekend over de banktegoeden is verwaarloosbaar.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten van groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubilea

De voorziening ambtsjubilea is bedoeld om toekomstige verplichtingen in verband met ambtsjubilea te dekken.

Voorziening Uitgestelde beloningen

Op basis van richtlijn 271 van de Raad voor de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden.

De voorziening duurzame inzetbaarheid is bedoeld om het niet opgenomen spaarverlof van personeelsleden te dekken.

Voorziening WW-uitkeringen

De voorziening voor ww-uitkeringen is gevormd voor de geschatte kosten van voormalige personeelsleden die gebruik kunnen maken van deze rechten en wordt opgebouwd op basis van de geldende regels.

Deze schatting is gebaseerd op de bekende uitkeringsduur en een inschatting van de kans op terugkering in het arbeidsproces.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar.

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het exploitatieresultaat gelden de volgende beginselen: lasten (en baten) zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Rijksbijdragen

De ontvangsten (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen.

Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen.

Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op de balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten gebracht in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatiekort zich heeft voorgedaan.

De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling en wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing. Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland betaalt op verplichte, contractuele of vrijwillige basis aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag en tracht ieder jaar het pensioen te verhogen met de gemiddelde stijging van de sectoren overheid en onderwijs. Het bestuur van ABP beoordeelt per jaar of het pensioen kan worden verhoogd. Dit is afhankelijk van de financiële situatie van ABP.

De dekkinggraad van het ABP bedroeg ultimo 2020: 93,2%. (2019: 97,8%)

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Belastingen

De stichting hanteert het standpunt dat zij niet vennootschapsbelastingplichtig is.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. Dit betekent dat de kasstromen worden herleid uit de balans en de staat van baten en lasten, die zoveel mogelijk zijn aangepast voor mutaties die in het verslagjaar niet tot een kasstroom hebben geleid. Vervolgens worden de kasstromen onderscheiden in kasstromen uit:

- operationele activiteiten;
- investeringsactiviteiten;
- financieringsactiviteiten.

Ontvangen interest en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans
1 Activa
Vaste activa
1.2 Materiële vaste activa

		Verkrijgings- waarde ultimo 2019	Afschrijving ultimo 2019	Boekwaarde ultimo 2019	Investe- ringen 2020	Desinveste- ringen 2020	Afschrij- vingen 2020	Afschrijvings- percentage
		€	€	€	€		€	%
1.2.1	Gebouwen en terreinen							
1.2.1.1	Gebouwen	1.185.046	498.786	686.261	0	0	53.282	2,5-10,0
1.2.2	Inventaris en apparatuur							
		5.399.509	3.671.104	1.728.405	224.202	0	367.433	10,0-33,33
Totaal		6.584.555	4.169.890	2.414.666	224.202	0	420.714	
		Cumulatie- ve aanschaf- waarde ultimo 2020	Cumulatieve afschrij- vingen ultimo 2020	Boekwaarde ultimo 2020				
		€	€	€				
1.2.1	Gebouwen en terreinen							
1.2.1.1	Gebouwen	1.185.046	552.068	632.978				
1.2.2	Inventaris en apparatuur							
		5.623.711	4.038.537	1.585.175				
Totaal		6.808.757	4.590.604	2.218.153				

1.3 Financiële vaste activa
1.3.6 Effecten

	Boekwaarde ultimo 2019	Mutaties		Boekwaarde ultimo 2020
	€	koerswinst	verkoopen	€
1.3.6.3 Overige	7.470	90	0	7.560
	7.470	90	0	7.560

De overige effecten zijn aangeschaft middels private middelen.

	Viottende activa		
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	31-12-2020	31-12-2019
		€	€
	Debiteuren	433.405	635.095
	af: voorziening oninbare vorderingen	(16.407)	(61.588)
		<u>416.998</u>	<u>573.507</u>
1.5.2	OCW	31-12-2020	31-12-2019
		€	€
	(Meerjarige) doelsubsidies OCW		
	Rekening courant OCW	139.509	116.626
		<u>139.509</u>	<u>116.626</u>
1.5.7	Overige vorderingen	31-12-2020	31-12-2019
		€	€
	Gemeente Den Haag	21.432	174.847
	Gemeente Leiden	48.550	47.319
	Gemeente Rotterdam	31.149	67.609
	Rekening-courant Stichting Fonds tot Steun Haagse Vrije School	450.543	359.140
	Met personeel te verrekenen	0	13.987
	Overigen	0	0
		<u>551.674</u>	<u>662.902</u>
1.5.8	Overlopende activa	31-12-2020	31-12-2019
		€	€
	Vooruitbetaalde kosten	222.951	259.225
	Nog te ontvangen bedragen	92.312	54.300
	Nog te ontvangen rente	0	437
	Overigen	0	4.631
		<u>315.263</u>	<u>318.593</u>
1.7	Liquide middelen	31-12-2020	31-12-2019
		€	€
1.7.1	Kasmiddelen	9.851	5.666
1.7.2	Tegoeden op bankrekeningen	4.102.512	1.691.309
1.7.3	Deposito's en spaarrekeningen	899.404	2.783.685
		<u>5.011.767</u>	<u>4.480.680</u>

De liquide middelen staan vrij ter beschikking van de Stichting.

Model D: Toelichting op het Eigen Vermogen

2.1	Eigen vermogen	Saldo	Mutaties 2019		Saldo	Mutaties 2020		Saldo
		ultimo 2018	Resultaat	Overige	ultimo 2019	Resultaat	Overige	ultimo 2020
		€	€	€	€	€	€	€
2.1.1	Stichtingskapitaal							
	Leiden	45.423	0	0	45.423	0	0	45.423
		45.423	0	0	45.423	0	0	45.423
2.1.1	Algemene reserve Publiek							
	Algemeen	0	0	51.888	51.888	0	0	51.888
	Leiden	(375.742)	47.043	188.370	(140.329)	84.316	30.270	(25.742)
	Rotterdam	615.731	205.780	(18.179)	803.332	(86.498)	157.398	874.232
	Waaltdorperweg	(924.627)	185.492	396.026	(343.109)	23.631	52.466	(267.012)
	Abbenbroekweg	(46.490)	(48.712)	115.625	20.423	(159.373)	82.695	(56.255)
	IWSTH	(179.699)	0	0	(179.699)	0	0	(179.699)
		(910.827)	389.603	733.730	212.506	(137.924)	322.829	397.411
2.1.1	Algemene reserve Privaat							
	Algemeen	51.888	0	(51.888)	0	0	0	0
	Leiden	737.135	0	(226.710)	510.425	0	0	510.425
	Rotterdam	330.983	0	(101.796)	229.187	0	0	229.187
	Waaltdorperweg	1.365.090	0	(419.842)	945.248	0	0	945.248
	Abbenbroekweg	325.138	0	(99.998)	225.140	0	0	225.140
	IWSTH	140.000	0	0	140.000	0	0	140.000
		2.950.234	0	(900.234)	2.050.000	0	0	2.050.000
2.1.2	Bestemmingsreserves Publiek							
	Algemeen	34.974	0	(15.230)	19.744	0	0	19.744
	Leiden	222.508	0	42.276	264.784	0	(30.270)	234.514
	Rotterdam	607.141	0	126.168	733.309	0	(157.398)	575.911
	Waaltdorperweg	453.749	0	28.917	482.666	0	(52.466)	430.200
	Abbenbroekweg	152.488	0	(15.627)	136.861	0	(82.695)	54.166
		1.470.860	0	166.504	1.637.364	0	(322.829)	1.314.535
		3.555.690	389.603	0	3.945.293	(137.924)	0	3.807.369
2.1.2	Bestemmingsreserves Publiek							
	Saldo	Mutaties 2019		Saldo	Mutaties 2020		Saldo	
	ultimo 2018	Resultaat	Overige	ultimo 2019	Resultaat	Overige	ultimo 2020	
		€	€	€	€	€	€	
	Algemeen							
	Project Wiki	34.974	0	(15.230)	19.744	0		19.744
	Leiden							
	Personeel	82.157	0	72.547	154.704	0	0	154.704
	Gebouw	140.351	0	(30.270)	110.081	0	(30.270)	79.810
	Rotterdam							
	Personeel	176.876	0	137.593	314.469	0	(145.972)	168.497
	Gebouw	430.265	0	(11.426)	418.839	0	(11.426)	407.414
	Waaltdorperweg							
	Personeel	281.944	0	43.468	325.412	0	(42.915)	282.497
	Gebouw	141.805	0	(14.551)	127.254	0	(9.551)	117.703
	Aanpassing leerlingvolgsyste	30.000	0		30.000	0		30.000
	Abbenbroekweg							
	Personeel	152.488	0	(15.627)	136.861	0	(82.695)	54.166
		1.470.860	0	166.504	1.637.364	0	(322.829)	1.314.535

Algemene reserve privaat

In de jaren voorafgaand aan de huidige governance structuur (voor 2009) heeft de stichting er bewust voor gekozen om de kosten die goed (vrijeschool) onderwijs vergen inzichtelijk te maken. Dit gebeurde door expliciet zichtbaar te maken dat het tekort op de rijksmiddelen tot een negatief exploitatieresultaat leidde, en derhalve tot een negatief publiek vermogen.

Dit tekort werd vervolgens gecompenseerd door een overschot op de private inkomsten, met name voortvloeiend uit de ouderbijdragen. Dit leidde tot een aanzienlijke algemene private reserve. Na 2009 is besloten om afscheid te nemen van deze systematiek, waardoor de negatieve algemene publieke reserve geleidelijk aan is afgenomen. Het private deel is echter nog steeds substantieel en dekt de extra risico's die de school loopt door meer uitgaven te doen dan waar de rijksmiddelen de scholen toe in staat stellen.

In verband met de negatieve rente op vermogen bij commerciële banken is in 2020 besloten om over te gaan op schatkistbankieren.

Omdat er geen private middelen ingebracht kunnen worden is een deel van de private reserves herbestemd als publiek vermogen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve Project Wiki is door de bestuurder aangebracht en dient ter dekking van toekomstige kosten in verband met het verzamelen en digitaliseren van informatie aangaande het periode-onderwijs en het in breder verband beschikbaar stellen van deze informatie.

De bestemmingsreserve personeel is aangebracht door de bestuurder en dient ter dekking van toekomstige BAPO-lasten, en opleidingskosten.

In december 2019 is aanvullende bekostiging ontvangen van OCW. Deze bekostiging van € 402.470 is gereserveerd en bestemd voor werkdrukverlichting in 2020 en 2021.

De bestemmingsreserve inrichting gebouw is aangebracht door de bestuurder en dient ter dekking van uitgaven voor de inrichting van de gebouwen.

Waarborg kluisjes	13.878	11.793
Rekening-courant Federatie voor Zorg aan Vrije Scholen in Zuid-Holland	0	0
Netto salarissen	3.532	20.288
Sint Petersburg	7.883	7.883
Aflossing langlopende lening Stichting Fonds tot Steun	0	0
Overigen	25.160	22.112
	<u>50.453</u>	<u>62.076</u>

2.4.10 Overlopende passiva		31-12-2020	31-12-2019
		€	€
2.4.10.1	Vooruitontvangen subsidies OCW	149.843	103.727
2.4.10.2	Vakantiegeld	607.189	574.731
	Bindingsstoelage	49.856	56.023
	Vooruitgeboekte ouderbijdragen t.b.v. 2020 resp. 2019	784.468	922.950
	Vooruitontvangen bedragen	83.730	5.507
	Nog te betalen gemeente Rotterdam	0	29.000
	Overigen	149.531	146.279
		<u>1.824.617</u>	<u>1.838.217</u>

Onder de overige posten zijn ondermeer opgenomen nog te betalen kosten inzake: energie, accountant, kopieerkosten en kosten in verband met VAVO-leerlingen.

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule
(Regeling ROS art. 1.3, lid 2 sub a)

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2020	De prestatie is ultimo 2020 conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
			€	€		
Lerarenbeurs 2018/2019	928016-1	28-08-18	16.628	16.628	X	
Lerarenbeurs 2019/2020	1007767-1	20-09-19	64.719	64.719	X	
Lerarenbeurs 2020/2021	1102002-1	21-12-20	25.545	25.545		X
Lente- en zomerschool VO 2020	LENZO20154	21-04-20	49.950	49.950	X	
VSV VO vast 2020	1014788-1	20-11-19	17.500	17.500	X	
VSV VO variabel 2020	1097747-2	20-11-20	14.500	14.500	X	
VSV VO niet uitgeputte middelen 2018	1050931-1		2.035	2.035	X	
VSV VO niet uitgeputte middelen 2019	1102449-1	21-12-20	2.427	2.427	X	
Inhaal- en ondersteuningsprogramma 's onderwijs 2020-2021	IOP-95785-VO	10-7-2020	207.000	207.000		X
VSV VO vast 2021	1094677-1	20-11-20	17.500	17.500		X
Zij-instroom	942152-1	19-12-18	20.000	7.186		X
Zij-instroom	966910-1	20-03-19	20.000	6.017		X
Zij-instroom	1013552-1	20-11-19	20.000	15.201		X
Zij-instroom	1102985-1	21-12-2020	20.000	20.000		X
	Totaal		<u>497.802</u>	<u>466.207</u>		

In 2020 zijn geen subsidies ontvangen zonder verrekeningsclausule.

B7 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Contracten

Energiekosten

Energiekosten zijn Europees aanbesteed via Energie voor Scholen. Aanbesteding vond plaats voor 2015 tot en met 2020.

Schoolboeken

Met ingang van het schooljaar 09/10 is de school wettelijk verplicht de schoolboeken gratis te verstrekken aan de leerlingen.

Vanaf het schooljaar 2010/2011 is er sprake van een contract dat europees is aanbesteed bij van Dijk.

De totale uitgaven in 2020 bedroegen € 417.101.

Met ingang van 1 december 2019 is een nieuw contract aangegaan met van Dijk. Dit contract is europees aanbesteed.

Dit contract eindigt op 1 augustus 2024.

Voor 2021 en verder is de verwachting dat de uitgaven aan schoolboeken bij van Dijk € 400.000 zullen bedragen.

Schoonmaakdiensten

In 2019 vond opnieuw Europese Aanbesteding plaats voor schoonmaakdiensten conform de regelgeving.

Er is sprake van een contractduur van 2 jaar. De jaarlijkse kosten bedragen € 302.012.

Het nieuwe contract is ingegaan op 26 augustus 2019.

Administratiekantoor

De aanbesteding van het administratiekantoor is in 2018 afgerond. Omdat de totale aanneemsom onder de Europese Aanbestedingsnorm ligt heeft dit plaatsgevonden op basis van vijf offertes.

Hardware

Aanbesteding voor hardware heeft tot een raamcontract geleid met twee partijen, waardoor de komende vier jaar steeds voor het meest aantrekkelijke aanbod gekozen kan worden.

Kopieermachines

In 2019 heeft de aanbesteding van kopieermachines plaatsgevonden.

Garantstelling

Stichting Fonds tot Steun staat met ingang van 16 januari 2012 garant voor het bouwbudget van de Abbenbroekweg ter hoogte van € 495.000.

Jaarlijks wordt een deel van deze garantstelling afgebouwd. Ultimo 2020 bedraagt de garantstelling € 195.000.

Met ingang van 2024 komt te garantstelling te vervallen.

Eeuwigdurende vordering OCW

In RJ 660.24 bestaat de mogelijkheid voor onderwijsinstellingen in het Voortgezet Onderwijs om op basis van de Regeling Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs een vordering op te nemen.

Het voorwaardelijke karakter van deze vordering (uitkering zal alleen bij liquidatie plaatsvinden) leidt tot een nihil-waardering (RJ660.204, jaar-editie 2010). De stichting heeft daarom de vordering niet opgenomen in de balans.

De vordering bedraagt maximaal 7,5% van de personele lumpsum. In 2020 is dit een bedrag van € 1.093.449 .

B8 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten				
3.1	Rijksbijdragen	2020	begroting	
		€	2020	2019
			€	€
3.1.1	Rijksbijdragen OCW			
	Personeel	16.292.960	15.872.515	15.994.495
	Materieel	2.129.698	2.108.149	2.128.292
		18.422.658	17.980.664	18.122.787
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.512.680	2.129.028	2.619.513
3.1.4	Baten Samenwerkingsverband	353.094	295.802	379.020
		21.288.432	20.405.494	21.121.320
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies				
		2020	begroting	
		€	2020	2019
			€	€
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	564.281	443.926	708.771
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	69.489	0	103.140
		633.770	443.926	811.911
De gemeentelijke bijdragen bestaan uit:				
<u>Gemeente Den Haag</u>				
	Klokuurvergoeding 05WB	26.221	20.000	21.663
	Integraal Plan 05WB	0	0	11.203
	Conciërgeregeling 05WB	4.316	4.316	4.400
	Culturele activiteiten PO 05WB	3.599	3.600	0
	Loonkostensubsidie 05WB	37.950	36.000	23.797
	Ingebruikname 2e Messstraat 05WB	0	0	5.843
	Inrichting IWSTH 05WB	21.432	0	29.443
	Onderwijsleerpakket IWSTH 05WB	0	0	47.391
	Schoolbegeleiding regulier PO 05WB	16.713	16.713	0
	Veilige school VO 16TV	7.468	0	13.684
	Verlengde schooldag 16TV	22.111	10.000	22.351
	Brede buurtschool 16TV	50.000	50.000	50.000
	Studieondersteuning 16TV	6.000	0	10.550
	Ouderbetrokkenheid op school VO 16TV	9.000	0	0
	Internationaliseringsproject VO 16TV	2.000	0	0
	1e inrichting 16TV	0	0	6.749
		206.810	140.629	247.073
3.5 Overige baten				
		2020	begroting	
		€	2020	2019
			€	€
3.5.1	Verhuur	51.465	59.500	58.012
3.5.2	Ouderbijdragen	1.507.683	1.359.387	1.339.605
3.5.6	Bijdrage leermiddelen	84.553	90.000	92.839
3.5.6	Omzet kantine	25.546	37.000	41.423
3.5.6	Bijdrage schoolreizen	84.119	434.500	435.013
3.5.6	Overige	703.020	644.021	688.908
		2.456.386	2.624.408	2.655.800
Lasten				
4.1	Personeelslasten	2020	begroting	
		€	2020	2019
			€	€
	Brutolonen en salarissen	14.277.257	11.718.188	13.575.951
	Sociale lasten	2.415.057	2.942.529	2.254.186
	Pensioenlasten	2.185.900	2.648.276	2.122.127
4.1.1	Lonen en salarissen	18.878.213	17.308.993	17.952.264
	Dotaties personele voorzieningen	62.544	0	166.653
	Personeel niet in loondienst	785.169	441.000	855.956
	Reis- en verblijfskosten	7.084	126.000	91.825
	Overig	398.315	340.800	441.948
4.1.2	Overige personele lasten	1.253.112	907.800	1.556.382
4.1.3	Af: uitkeringen	(318.880)	0	(280.222)
	doorberekende personele lasten	0	407.000	(17.519)
	<u>Personeelslasten</u>	19.812.445	18.623.793	19.210.905
Het gemiddeld aantal fte was:				
	OP	186,17		186,58
	OOP	48,49		47,56
	Directie	7,60		6,23
		242,26		240,37
4.2 Afschrijvingen				
		2020	begroting	
		€	2020	2019
			€	€
4.2.2.1	Gebouwen en terreinen	53.282	246.145	53.159
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	367.432	198.342	379.857
	<u>Afschrijvingen</u>	420.714	444.487	433.016

4.3	Huisvestingslasten	begroting		
		2020	2020	2019
		€	€	€
4.3.1	Huur	231.140	232.720	235.724
4.3.3.1	Dotatie onderhoudsvoorziening	334.500	336.000	317.500
4.3.3.2	Klein onderhoud en exploitatie	227.797	184.000	347.291
4.3.4	Energie en water	255.322	275.000	244.763
4.3.5	Schoonmaakkosten	507.421	507.500	505.685
4.3.6	Heffingen	89.179	84.250	147.422
4.3.7	Overige	79.622	55.500	48.105
	Huisvestingslasten	1.724.981	1.674.970	1.846.490

4.4	Overige lasten	begroting		
		2020	2020	2019
		€	€	€
4.4.1	Administratie en beheerslasten			
	Administratie en beheer	1.657.119	1.846.227	1.837.624
	Accountantskosten	35.819	36.000	34.319
			1.692.938	1.871.943
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen			
	Inventaris en apparatuur	21.350	16.100	18.411
	Leermiddelen	751.420	747.900	735.112
			772.770	753.523
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen		0	0
4.4.4	Overige			
	Wervingskosten	84.568	62.500	71.803
	Representatiekosten	6.298	18.000	12.187
	Overige	0	0	0
			90.866	83.990
	Overige lasten	2.556.574	2.726.727	2.709.456

De administratie- en beheerslasten overschrijden op diverse posten, zoals automatiseringskosten, kopieerkosten, vergaderkosten, kosten van projecten, aanschaf klein inventaris, praktische leerstream, VAVO-onderwijs, leerlingenkrant en diverse leerlinggebonden kosten.

De accountantskosten zijn als volgt te specificeren:

	Boekjaar	
	2020	2019
	€	€
Controlekosten jaarrekening	28.083	31.876
Controlekosten overige subsidieverklaringen	7.736	2.443
Verrekeningen voorgaande jaren	0	0
Overige niet controlediensten	0	0

5	Financiële baten en lasten	begroting		
		2020	2020	2019
		€	€	€
5.1	Financiële baten			
	Rentebaten	0	0	439
		0	0	439
5.5	Financiële lasten			
	Rentelasten	1.797	0	0
		1.797	0	0
		-1.797	0	439

De rentebaten zijn gedaald doordat het rentepercentage dat door de bank vergoed wordt aanzienlijk gedaald is.

B9

Model E: Verbonden partijen

In 2010 is statutair bepaald dat de samenstelling van het bestuur en de Raad van Toezicht van de Stichting De Vrije School en Stichting Vrije Scholen Zuidwest Nederland gelijk dienen te zijn.

Naam	Zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2020	Exploitatie saldo 2020	Deelnemers percentage	Consolidatie
Stichting Fonds tot Steun Haagse Vrije School	Den Haag	4	649.748	(307.671)	0%	Nee

B10 WNT verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland van toepassing zijnde regelgeving: het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2020 voor de Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland is € 157.000.

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.H.B. Jansen
Functie(s)	Bestuurder
Duur dienstverband	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nvt
Individueel WNT-maximum	157.000
Bezoldiging	
Beloning	133.554
Belastbare onkostenvergoedingen	310
Beloningen betaalbaar op termijn	20.759
Subtotaal	154.624
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	nvt
Totaal bezoldiging	154.624
Motivering indien overschrijding: zie	nvt
Gegevens 2019	
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2019	
Beloning	127.799
Belastbare onkostenvergoedingen	786
Beloningen betaalbaar op termijn	20.045
Totaal bezoldiging 2019	148.630
Individueel WNT-maximum 2019	152.000

Vermelding alle toezichthouders

bedragen x € 1	M. de Bruine	W.M. van Ewijk	K.C. Jansen	M. Vreeburg	M. Boon
Gegevens 2020					
Functie(s)	Lid Raad van Toezicht	Voorzitter van Toezicht	Raad	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	
Individueel WNT-maximum	15.700	23.550	15.700	15.700	
Bezoldiging					
Beloning	4.150	4.875	4.150	3.250	
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	
<i>Subtotaal</i>	4.150	4.875	4.150	3.250	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	
Totaal bezoldiging	4.150	4.875	4.150	3.250	0
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2019					
Duur dienstverband in 2019	1/1 - 31/12	1/10 - 31/12	1/1 - 31/12	1/10 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2019					
Beloning	4.772	813	3.430	813	3.430
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2019	4.772	813	3.430	813	3.430
Individueel WNT-maximum 2019	22.800	3.800	15.200	3.800	15.200

ZWN is ingedeeld in klasse D omdat de stichting 11 complexiteitspunten heeft:

Totale baten € 24.378.588 = 5 tot 25 miljoen = 4 punten

Aantal leerlingen 2.753 = 2.500 - 10.000 = 3 punten

Gewogen aantal onderwijssoorten = PO, VMBO, HAVO, VWO = 4 punten

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

De overige modellen zoals voorgeschreven in het verantwoordingsmodel WNT 2020 zijn niet van toepassing.

B11 Beleidsinfo VO

	Lasten administratie €	Lasten huis- vesting €	Lasten leermiddelen €	Lasten meubilair €	Baten Ouder- bijdragen €	Lasten Schoon- maken	Baten Spon- soring €	Baten Totaal €	Lasten Totaal €
Bovenschools	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16TV	1.426.209	1.420.231	698.776	92.005	1.168.737	431.087	0	20.911.038	20.888.016
<u>Totaal bestuur</u>	<u>1.426.209</u>	<u>1.420.231</u>	<u>698.776</u>	<u>92.005</u>	<u>1.168.737</u>	<u>431.087</u>	<u>0</u>	<u>20.911.038</u>	<u>20.888.016</u>

Beleidsinfo PO

	Lasten administratie €	Lasten huis- vesting €	Lasten leermiddelen €	Lasten meubilair €	Baten Ouder- bijdragen €	Lasten Schoon- maken	Baten Spon- soring €	Baten Totaal €	Lasten Totaal €
Bovenschools	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05WB	81.728	304.750	52.644	58.012	338.946	76.334	0	3.467.550	3.626.698
<u>Totaal bestuur</u>	<u>81.728</u>	<u>304.750</u>	<u>52.644</u>	<u>58.012</u>	<u>338.946</u>	<u>76.334</u>	<u>0</u>	<u>3.467.550</u>	<u>3.626.698</u>

Ondertekening van de jaarrekening

Den Haag, 14 juni 2021

De bestuurder,

Dhr. J.H.B. Jansen

De Raad van Toezicht,

Dhr. M. de Bruine
Voorzitter

Dhr. W.M. van Ewijk

Mw. K.C. Jansen

Mw. M. Vreeburg

Aan de raad van toezicht en
het bestuur van
Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland
Waalsdorperweg 12
2597 JB DEN HAAG

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.



Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.3.1. Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020. In dit kader is het bestuur tevens

verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.



Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 18 juni 2021

Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.

Was getekend

Mevrouw C. Rabe
Registeraccountant

Vooruitlopend op het bestuursbesluit is het exploitatiesaldo over 2020 volgens onderstaand overzicht toegevoegd cq. onttrokken aan de reserves.

	€	€
Resultaat voor resultaatbestemming		
Algemeen		
Leiden	84.316	
Rotterdam	(86.498)	
Waaledorperweg	23.631	
Abbenbroekweg (PO)	(159.373)	
IWSTH (PO)	0	
Totaal resultaat voor resultaatbestemming		<u>(137.924)</u>
Mutatie bestemmingsreserves		
Algemeen	0	
Leiden	30.270	
Rotterdam	157.398	
Waaledorperweg	52.466	
Abbenbroekweg (PO)	82.695	
Totaal onttrekking uit bestemmingsreserves		<u>322.829</u>
Totaal dotatie algemene reserve		<u>184.906</u>

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden, welke impact hebben op de jaarstukken 2020.

Naam instelling: Stichting De Vrije Scholen Zuidwest Nederland
Adres: Waalsdorperweg 12
Postcode/plaats: 2597JB DEN HAAG

Postadres: Waalsdorperweg 12
Postcode/plaats: 2597JB DEN HAAG

Telefoon: 070-3244300
Fax: 070-3248600
E-mail: vrijeschool@vsdenhaag.nl
Internetsite:

Bestuursnummer: 95785

Contactpersoon: Mr. J.H.B. Jansen
Telefoon: 070-3244300
Fax: 070-3248600
E-mail: personeel@vsdenhaag.nl

Brinnummer: 16TV / 05WB

Naam

1 Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	vestiging VO	Leiden	16TV
2 Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	vestiging VO	Rotterdam	16TV
3 Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	vestiging VO	Den Haag	16TV
4 Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	PO	Den Haag	05WB

D2 Segmentatie

Balans		€ VO	€ PO	€ Totaal
1.2	Materiële vaste activa	1.662.057	556.096	2.218.153
1.3	Financiële vaste activa	0	7.560	7.560
1.5	Vorderingen	743.311	680.133	1.423.444
1.7	Liquide middelen	<u>5.011.303</u>	<u>464</u>	<u>5.011.767</u>
	Totaal activa	7.416.671	1.244.253	8.660.925
2.1	Eigen Vermogen	3.624.017	183.352	3.807.369
2.2	Voorzieningen	1.290.524	93.244	1.383.768
2.3	Langlopende schulden	0	0	0
2.4	Kortlopende schulden	<u>2.503.415</u>	<u>966.372</u>	<u>3.469.787</u>
	Totaal passiva	7.417.956	1.242.968	8.660.924
		€ VO	€ PO	€ Totaal
Baten				
3.1	Rijksbijdragen OCW	18.665.424	2.623.008	21.288.432
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	502.301	131.469	633.770
3.5	Overige baten	<u>1.743.313</u>	<u>713.073</u>	<u>2.456.386</u>
	Totaal baten	20.911.038	3.467.550	24.378.588
Lasten				
4.1	Personeelslasten	16.884.061	2.928.384	19.812.445
4.2	Afschrijvingen	352.052	68.662	420.714
4.3	Huisvestingslasten	1.420.231	304.750	1.724.981
4.4	Overige lasten	<u>2.231.672</u>	<u>324.902</u>	<u>2.556.574</u>
	Totaal lasten	<u>20.888.016</u>	<u>3.626.698</u>	<u>24.514.714</u>
Saldo baten en lasten		23.022	(159.148)	(136.126)
5	Financiële baten en lasten	<u>-1.574</u>	<u>-223</u>	<u>-1.797</u>
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering		<u>21.448</u>	<u>(159.371)</u>	<u>(137.923)</u>
Resultaatbestemming		240.134	82.695	322.829
Resultaat na resultaatbestemming		<u>261.582</u>	<u>(76.676)</u>	<u>184.906</u>